

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
DLA
GMINY PUSZCZA MARIAŃSKA
NA LATA 2011 - 2032**

Spis treści

1. Przedmiot, cel i zakres opracowania	4
2. Obowiązujące akty prawne	5
3. Charakterystyka krajowych programów usuwania azbestu	9
3.1 Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z 14 maja 2002 roku	9
3.2 Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	10
4. Obowiązki jednostek samorządu terytorialnego oraz użytkowników wyrobów zawierających azbest wynikające z obowiązujących przepisów prawa	11
4.1 Obowiązki samorządu gminnego	11
4.2 Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości, obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych oraz terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest	13
4.3 Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest	15
5. Charakterystyka azbestu	16
5.1 Klasyfikacja azbestu	16
5.2 Zastosowanie azbestu	17
5.3 Szkodliwość azbestu	18
5.4 Wykaz kodów odpadów obejmujących materiały zawierające azbest	20
6. Charakterystyka Gminy Puszcza Mariańska	20
7. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Puszcza Mariańska	21
7.1 Działania związane z procesem inwentaryzacji	21
7.2 Wyniki przeprowadzonego procesu inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Puszcza Mariańska	23
7.3 Konsultacje społeczne	26
7.4 Przewidywania dotyczące ilości powstających odpadów zawierających azbest w wyniku usuwania niniejszych wyrobów z terenu Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032	27
8. Finansowanie	29
8.1 Szacunkowy koszt usunięcia materiałów zawierających azbest w postaci płyt azbestowo – cementowych falistych i płaskich z terenu Gminy Puszcza Mariańska	29
8.2 Istniejące formy finansowania	30

8.3 Finansowanie działań związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Puszcza Mariańska	34
9. Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest.....	39
9.1 Demontaż.....	40
9.2 Transport.....	42
9.3 Składowanie	43
10. Wykaz firm posiadających decyzje na zbieranie odpadów zawierających azbest oraz upoważnionych do wykonywania prac demontażowych Obowiązujące akty prawne	44
11. Wykaz składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest.....	51
12. Harmonogram usuwania wyrobów azbestowych	53
13. System monitoringu i oceny realizowanych celów	54
14. Podsumowanie	58

Spis tabel

1 Wykaz wartości dopuszczalnych stężeń pyłowych czynników zawierających azbest	19
2 Szacunkowe zestawienie ilości usuwanego azbestu na lata 2011-2032	28
3 Zestawienie podmiotów gospodarczych posiadających decyzję Marszałka Województwa Mazowieckiego na prowadzenie działalności w zakresie demontażu i transportu odpadów zawierających azbest	45
4 Zestawienie składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest	51
5 Zestawienie planowanych składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest	52
6 Harmonogram rzeczowy na lata 2011 – 2032	53
7 Wskaźniki monitorowania Programu na terenie Gminy Puszcza Mariańska	56

Spis rysunków

1 Zestawienie ilościowe występowania azbestu na terytorium Polski, województwa mazowieckiego oraz Gminy Puszcza Mariańska	24
2 Zestawienie ilości pokryć azbestowo-cementowych zlokalizowanych na terenie Gminy Puszcza Mariańska	25
3 Zestawienie ilości pokryć azbestowo-cementowych zlokalizowanych na terenie Gminy Puszcza Mariańska należących do osób fizycznych	25
4 Schemat obowiązujący podczas demontażu odpadów zawierających azbest	42
5 Schemat obowiązujący podczas transportów odpadów zawierających azbest	43
6 Schemat przekazania odpadów zawierających azbest do składowania	44
7 Schemat obiegu dokumentów związanych z gospodarką odpadami azbestowymi	57

1 PRZEDMIOT, CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Gmina Puszcza Mariańska w maju 2011 roku rozpoczęła proces inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, przystępując tym samym do realizacji zadań wynikających z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 roku oraz jego aktualizacji - „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 lipca 2009 roku, będących jednocześnie podstawą prawną wykonania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032”.

Gmina Puszcza Mariańska zakłada usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do 2032 roku, a przez to minimalizację negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu oraz likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Program usuwania azbestu dla Gminy Puszcza Mariańska zakłada realizację następujących zadań:

1. Edukację mieszkańców zarówno w zakresie szkodliwości azbestu, jak również w zakresie obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania.
2. Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej.
3. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu oraz pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym.
4. Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym w usuwaniu odpadów zawierających azbest.
5. Eliminowanie powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest.
6. Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.
7. Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu.

Przedsięwzięcie polegające na usuwaniu azbestu z Gminy Puszcza Mariańska jest procesem długotrwałym. Z uwagi na fakt wysokich kosztów ich usunięcia i zastąpienia będą to działania kosztowne i długoterminowe.

Szacunkowy okres, jaki jest niezbędny do osiągnięcia tego celu wynosi około 25 lat, w związku z czym, wymagana jest odpowiednia strategia postępowania, która w możliwie krótkim czasie wpłynie na zwiększenie wydajności przedsięwzięcia jakim jest usunięcie azbestu z terenu gminy.

Gmina Puszcza Mariańska przyjmuje strategię, w której szczególną uwagę zwracać będzie się na następujące obszary:

- ✓ eliminację dopuszczonych do produkcji i stosowania wyrobów zawierających azbest,
- ✓ ograniczanie uciążliwości wyrobów zawierających azbest użytkowanych od lat,
- ✓ unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest, których stan techniczny nie pozwala na dalsze użytkowanie,
- ✓ ograniczanie powstawania dzikich składowisk odpadów azbestowych,
- ✓ kontynuowanie działań edukacyjno - informacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, szkoleń pracowników itp.,
- ✓ monitoring realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032”.

2 OBOWIĄZUJĄCE AKTY PRAWNE

Realizacja gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest jest oparta na przestrzeganiu przepisów prawa zapisanych w niżej wymienionych aktach:

- z dnia 13 grudnia 2010 r. - rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011, Nr 8, poz. 31),
- z dnia 5 sierpnia 2010 r. - rozporządzenie Ministra Gospodarki zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2010 nr 162 poz. 1089),

- z dnia 22 stycznia 2010 r. – ustawa – o zmianie ustawy o odpadach i innych ustaw (Dz. U. 2010, Nr 28, poz. 145),
- z dnia 14 lipca 2009 r. – uchwała Rady Ministrów pt. "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032",
- z dnia 3 października 2008 r. – rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199, poz.1227),
- z dnia 11 lutego 2008 r. - rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w przemyśle włókien sztucznych wiskozowych (Dz. U. 2008 nr 30, poz.177),
- z dnia 25 maja 2007 r. - rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 101 poz. 686),
- z dnia 14 lutego 2006 r. - rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie wzoru dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30 poz. 213),
- z dnia 20 grudnia 2005 r. - rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. 2005 nr 260 poz. 2181),
- z dnia 14 października 2005 r. - rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. 2005 nr 216 poz. 1824),
- z dnia 28 września 2005 r. - rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. nr 201 poz. 1674),
- z dnia 4 lipca 2005 r. - rozporządzenie Ministra Zdrowia zmieniające rozporządzenie w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2005 nr 13 poz. 109),
- z dnia 20 kwietnia 2005 r. - rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. nr 73 poz. 645, z późn. zm.),
- z dnia 10 stycznia 2005 r. - rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. 2005 nr 13 poz. 109),
- z dnia 22 grudnia 2004 r. - ustawa o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2005 nr 10 poz. 72),
- z dnia 1 grudnia 2004 r. – rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, z późn. zm.),

- z dnia 19 maja 2004 r. – rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie dopuszczenia do dnia 31 grudnia 2004 r. wyrobów zawierających włókna azbestowe do produkcji lub do wprowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2004 nr 131 poz. 1406),
- z dnia 23 października 2003 r. - rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki społecznej w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. 2003 nr 192 poz. 1876),
- z dnia 29 listopada 2002 r. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. 2002 nr 217, poz. 1833 z późn. zm.),
- z dnia 28 października 2002 r. – ustawa o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2002 nr 199, poz. 1671 z późn. zm.),
- z dnia 9 października 2002 r. - rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175 poz. 1439),
- z dnia 26 czerwca 2002 r. - rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie dziennika budowy, montażu, bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 236 poz. 1986),
- z dnia 14 maja 2002 r. – uchwała Rady Ministrów pt. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”,
- z dnia 27 września 2001 r. – rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001 nr 112, poz. 1206),
- z dnia 27 lipca 2001 r. – ustawa o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2001 nr 100, poz.1085),
- z dnia 27 kwietnia 2001 r. – ustawa - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 z późn. zmianami),
- Rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny (z 1998 r. Dz. U. Nr 44, poz. 268, z 1999 r. Nr 25, poz. 222, z 2000 r. Nr 15, poz. 188, z 2001 r. Nr 10, poz. 77 i z 2002 r. Nr 1, poz. 11),
- z dnia 2 kwietnia 1998 r. – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 45, poz. 280),
- z dnia 11 września 1996 r. – rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. Nr 121, poz. 571),
- z dnia 12 marca 1996 r. – zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231),

- z dnia 7 lipca 1994 r. – ustawa - Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89, poz. 414, z późn. zm.).

Niniejszy Program uwzględnia również akty prawne na podstawie, których opracowano „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032", a wśród nich:

- przyjętą przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucję z dnia 19 czerwca 1997 r. – w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki (M.P. Nr 38, poz. 373), w której Rada Ministrów została wezwana m.in. do opracowania programu zmierzającego do wycofywania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski,
- ustawę z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628, z 1998 r., Nr 156, poz. 1018, z 2000 r. Nr 88, poz. 986, oraz z 2001 r. Nr 100, poz. 1085 i Nr 154, poz. 1793) oraz odpowiednich przepisów wykonawczych do tej ustawy, oraz nowelizacja ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest z dnia 19 czerwca 1997r., szczególnie w zakresie:
 - ✓ udzielania zezwolenia, lub wprowadzenia innych wymagań kwalifikacyjnych dla firm, wykonujących prace polegające na naprawie, konserwacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest – w zakresie udowodnienia odpowiedniego przeszkolenia pracowników, posiadania wymaganego wyposażenia technicznego oraz stosowania technologii prac, właściwej dla ochrony pracowników i środowiska przed szkodliwością azbestu,
 - ✓ wprowadzenia – dla właścicieli obiektów zawierających azbest – odpowiedzialności administracyjnej, za nieprzestrzeganie przepisów prawa, dotyczących ochrony przed szkodliwością azbestu,
 - ✓ stopniowej likwidacji nadmiernego i niekontrolowanego importu wyrobów zawierających azbest, a także przestrzegania przy stosowaniu takich wyrobów stosownych procedur postępowania.
- nowelizację rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 sierpnia 1998 r. w sprawie bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 138, poz. 895), szczególnie w zakresie zmian wynikających z nowelizacji odpowiednich ustaw jak wyżej oraz innych wniosków, zawartych w niniejszym opracowaniu, w tym wdrożenie przyjętych procedur postępowania.

3 CHARAKTERYSTYKA KRAJOWYCH PROGRAMÓW USUWANIA AZBESTU

3.1 Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z 14 maja 2002 roku

Celem programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski jest:

- ✓ spowodowanie oczyszczenia terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- ✓ wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- ✓ spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- ✓ stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stosowanych w Unii Europejskiej.

Nadrzędnym celem Programu jest ograniczenie ilości zachorowań i zgonów w Polsce, wywoływanych szkodliwością azbestu. Potrzeba ochrony zdrowia i życia ludności uzasadnia skierowanie środków z funduszy ekologicznych na wsparcie Programu.

Niniejszy Program zakłada ożywienie gospodarcze w dziedzinie budownictwa i produkcji materiałów budowlanych, z uwagi na fakt, iż około 85% azbestu znajduje się w wyrobach budowlanych, a usunięcie i wymiana wyrobów zawierających azbest jest działalnością remontowo – budowlaną.

Program ten w znacznej mierze będzie dofinansowany z budżetu państwa, z uwagi na fakt podniesienia jego rangi, jak również właściwego przedstawiania jego założeń w mediach publicznych.

Niniejszy Program sugeruje również powstanie rynku usług kredytowo - bankowych do obsługi klientów z ofertami dla mniej zamożnych właścicieli obiektów budowlanych.

3.2 Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 jest kontynuacją i aktualizacją celów oraz działań ustalonych w przyjętym przez Radę Ministrów 14 maja 2002 roku „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”.

Dodatkowo, w Programie tym określono nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu, w tym priorytetowe zadania legislacyjne, uruchomienie wsparcia finansowego dla działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz usprawnienie systemu monitoringu jego realizacji. Zadania te mają na celu przyspieszenie tempa usuwania wyrobów zawierających azbest.

Dodatkowo Program ten zakłada, iż do roku 2012 powinna zostać zakończona rzetelna inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, z której dane zostaną wprowadzone do wojewódzkiej bazy danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest (WBDA), dzięki czemu zostanie uruchomiony elektroniczny System Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest.

Niniejszy Program szczególny nacisk kładzie na edukację oraz zwiększenie finansowania działań w zakresie usuwania azbestu, z uwagi na fakt dotychczasowego niskiego tempa prac demontażowych i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.

4 OBOWIĄZKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO ORAZ UŻYTKOWNIKÓW WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST WYNIKAJĄCE Z OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW PRAWA

4.1 Obowiązki samorządu gminnego

- Informowanie mieszkańców gminy o skutkach narażenia na azbest i obowiązku sukcesywnego usuwania go przez właścicieli nieruchomości poprzez współpracę z lokalnymi mediami

Gminy zobowiązane są do informowania mieszkańców na temat negatywnych skutków oddziaływania azbestu na stan zdrowia mieszkańców oraz o możliwości usunięcia wyrobów zawierających azbest, co ma na celu skłonienie właścicieli nieruchomości do wypełnienia nałożonego na nich ustawowo obowiązku usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 roku. Gminy mają także służyć pomocą swoim mieszkańcom na temat wymaganych procedur usuwania, zabezpieczania, wywożenia i składowania azbestu. Informacje te, wraz z formularzami dla mieszkańców powinny znaleźć się na stronie internetowej urzędu gminy, na tablicach informacyjnych w jego budynku, ulotkach i plakatach, a także być przekazywane podczas spotkań z mieszkańcami.

- Przygotowanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz regionów występującego narażenia na ekspozycję azbestu

Proces inwentaryzacji daje możliwość oszacowania ilości azbestu, jaka znajduje się na terenie gminy, a co za tym idzie jest podstawą do planowania wydatków związanych z dofinansowaniem przez gminę usuwania wyrobów zawierających azbest.

Proces inwentaryzacji daje również możliwość kontaktu z mieszkańcami i ich edukację w zakresie postępowania z azbestem.

Dodatkowo dane inwentaryzacyjne powinny być udostępnione na wszystkich szczeblach administracji, co umożliwi skuteczną organizację działań bezpośrednio związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenów nieruchomości oraz pozyskiwania środków finansowych na ten cel. Przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 roku „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” nakłada na

jednostki samorządu terytorialnego obowiązek wprowadzenia danych inwentaryzacyjnych do Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest (wojewódzka baza danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest - WBDA), jak również od roku 2013 aktualizację inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz udostępnienie jej wyników w wyżej wymienionej bazie danych.

- Składanie okresowych raportów dla marszałka województwa

Do obowiązków wójta/burmistrza/prezydenta należy gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego, jakim jest baza azbestowa - www.bazaazbestowa.pl.

- Przygotowanie i aktualizacja gminnego Programu usuwania azbestu
- Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska) podczas realizacji gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest
- Uwzględnianie zagadnienia usuwania wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami

Ze względu na niezadawalające tempo usuwania wyrobów zawierających azbest w latach 2002-2009, w przyjętym 14 lipca 2009 roku „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” na jednostki samorządu terytorialnego zostały naniesione dodatkowe zadania, do których zalicza się:

- ✓ zwiększenie aktywności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia swoich mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania;
- ✓ w przypadku budynków jednorodzinnych i gospodarczych, oraz odpadów z terenu nieruchomości - zapewnienie wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy na składowisko odpadów oraz całkowite lub znaczne poniesienie kosztów transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, w takim stopniu, aby udział

środków właścicieli nieruchomości był niewielki, z uwagi na fakt, iż ponoszą oni koszty nowego pokrycia dachowego;

- ✓ w przypadku dużych obiektów budowlanych – zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy na składowisko odpadów oraz aktualizacja gminnych programów usuwania wyrobów zawierających azbest;
- ✓ koordynowanie wsparcia finansowego usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych;
- ✓ wybór spełniających wymagania prawa przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie bezpiecznego usuwania azbestu, podczas koordynowania usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych.

4.2 Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości, obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych oraz terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest

- Usunięcie wyrobów zawierających azbest do roku 2032

Właściciele nieruchomości są podmiotami odpowiedzialnymi za usunięcie wyrobów zawierających azbest z budynków jednorodzinnych, mieszkalnych, gospodarczych, dużych obiektów budowlanych, obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych czy terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest. Są oni również odpowiedzialni za oczyszczenie terenu nieruchomości z odpadów zawierających azbest. Zadanie to powinno zostać wykonane w terminie do roku 2032.

Prace związane z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem powinny być prowadzone przez wyspecjalizowane firmy, posiadające odpowiednie przeszkolenie oraz zatwierdzone przez Marszałka Województwa „Plany gospodarki odpadami niebezpiecznymi”.

- Nadzór nad wyrobami zawierającymi azbest

Do obowiązków właścicieli, zarządców i użytkowników nieruchomości należy sprawowanie nadzoru nad wyrobami zawierającymi azbest znajdującymi się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest, znajdujących się na terenie lub obiekcie przez nich administrowanym bądź zamieszkiwanym.

- Sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury i na tej podstawie sporządzenie i przedłożenie przez właściciela, zarządcę lub użytkownika dla wojewody lub wójta/burmistrza/prezydenta miasta w przypadku osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami, corocznej aktualizacji informacji o:
 - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone.
- Przeprowadzanie przeglądu technicznego

Właściciele nieruchomości powinni posiadać informacje w postaci wypełnionych arkuszy „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. - Dz. U. 2010 Nr 162, poz. 1089). Arkusze te są podstawą do opracowania zestawień ilości wyrobów zawierających azbest występujących na terenie gminy.

- Zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno - budowlanemu prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.
- Uzyskanie pozwolenia na budowę w celu usunięcia wyrobów azbestowych z obiektów wpisanych do rejestru zabytków zgodnie z przepisami prawa budowlanego.

- Dokonanie wyboru wykonawcy prac prowadzącego zabezpieczenia wyrobów zawierających azbest, posiadającego decyzje na prowadzenie działalności w tym obszarze.
- Oznakowanie pomieszczeń, instalacji lub urządzeń, w których jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest – nie dotyczy osób fizycznych.

4.3 Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest

- Posiadanie decyzji Marszałka Województwa zatwierdzającej Plan gospodarki odpadami niebezpiecznymi.
- Przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z tymi wyrobami.
- Opracowanie szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza,

- posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
 - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- Zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.
 - Złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

5 CHARAKTERYSTYKA AZBESTU

5.1 Klasyfikacja azbestu

Klasyfikację wyrobów zawierających azbest wykonuje się w oparciu o trzy kryteria: 1) zawartość azbestu, 2) stosowane spoiwo, 3) gęstość objętościową wyrobu. Wyroby zawierające azbest dzielą się na dwie klasy:

- **Klasa I** – wyroby „miękkie” - o gęstości objętościowej mniejszej od 1000kg/m^3 , zawierające 20% - 100% azbestu.

Charakterystyka: są podatne na uszkodzenia mechaniczne, przez co uwalniają duże ilości włókien azbestowych do otoczenia.

Zastosowanie: w wyrobach tekstylnych w celach ochronnych oraz jako koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCW oraz materiały i wykładziny cierne.

- **Klasa II** – wyroby „twarde” - o gęstości objętościowej powyżej 1000kg/m³.

Charakterystyka: zawartość azbestu poniżej 20%; włókna są ze sobą mocno związane, więc w przypadku mechanicznego uszkodzenia emisja azbestu do otoczenia jest niewielka; zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi stwarza obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzucania z wysokości w trakcie prac remontowych.

Zastosowanie: płyty azbestowo - cementowe faliste i płyty azbestowo - cementowe płaskie stosowane jako pokrycia dachowe oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje i izolacje w budownictwie; w mniejszych ilościach produkowane i stosowane były rury azbestowo - cementowe służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypanie.

5.2 Zastosowanie azbestu

Poprzez pojęcie azbestu rozumie się ogół minerałów krzemianowych tworzących włókna. Ze względu na swoje zalety, takie jak odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów, substancji żrących, a także elastyczność stosowany był szeroko od ponad 100 lat w około 3 tys. wyrobów przemysłowych.

Służył on m.in. do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych, elewacyjnych oraz rur. Trwałość płyt azbestowo - cementowych szacuje się na 30 lat, natomiast okres eksploatacji innych wyrobów jest z reguły krótszy.

W Polsce azbest najczęściej wykorzystywano do produkcji:

- ✓ pokryć dachowych,
- ✓ płyt elewacyjnych i balkonowych,

- ✓ rur do wykonywania instalacji,
- ✓ sprzęgieł i hamulców do wind,
- ✓ różnych typów izolacji cieplnej, bojlerów, kotłów, wymienników ciepła,
- ✓ przewodów centralnego ogrzewania,
- ✓ ognioodpornych koców azbestowych.

Dziś produkcja oraz stosowanie azbestu zostały zakazane, co reguluje Ustawa z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z dnia 28 sierpnia 1997 r. z późn. zm.).

Szacuje się, iż na terenie Polski znajduje się ponad 15,5 miliona ton wyrobów zawierających azbest.

Ze względu na zagrożenie, jakie stwarzają powinny zostać usunięte ze wszystkich obiektów w kraju do końca 2032 roku.

5.3 Szkodliwość azbestu

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu, do czego dochodzi w wyniku korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.).

Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest związana ze stopniem penetracji i ilością włókien w dolnej części układu oddechowego, co zależy od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien, przy czym szczególne znaczenie ma średnica poszczególnych włókien. Włókna cienkie o średnicy poniżej 3µm stanowią największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego, gdyż przenoszone są łatwiej i odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych – są to włókna respirabilne, które z powietrzem dostają się do pęcherzyków płucnych. Natomiast włókna grube, charakteryzujące się średnicą powyżej 5µm, zatrzymują się w górnej części układu oddechowego.

Aktualnie wszystkie typy azbestu należy traktować jako powodujące takie samo ryzyko raka płuc.

Patologicznymi zmianami powstałymi na skutek działania azbestu są azbestozy, czyli pylice azbestowe, zmiany opłucnowe, rak płuc oraz międzybłoniaki, a czynnikami wpływającymi na ich typ i występowanie są wymiary oraz stężenie włókien, jak również czas

trwania narażenia. Sugeruje się także wpływ azbestu na przebieg takich chorób jak nowotwory krtani, żołądka, jelit, trzustki i jajników. Zachorować mogą osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na rodzaj wykonywanej pracy oraz osoby narażone na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu, jak również osoby narażone na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o dużym stężeniu włókien azbestowych.

Obecnie azbest jest zagrożeniem głównie dla pracowników zajmujących się demontażem materiałów zawierających azbest, w związku z powyższym istotne znaczenie ma zasada obniżenia emisji pylenia przez nawilżanie wyrobu przed, oraz w trakcie demontażu, zaniechanie w miarę możliwości obróbki i destrukcji mechanicznej demontowanego wyrobu, nie posługiwanie się narzędziami napędzanymi elektrycznie takimi jak piły, wiertarki, wyzwalającymi znaczną emisję, ale narzędziami ręcznymi - najlepiej wolnoobrotowymi o specjalnie wyprofilowanych ostrzach, zaopatrzonych w odsysanie pyłu i przeznaczonych do obróbki wyrobów azbestowych. Podczas prac wymagana jest staranność i dokładność wszelkich czynności, wykonywanie ich według z góry przygotowanego planu.

Nieznana jest minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołuje choroby. Wiadomo natomiast, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe jest ryzyko choroby, która może ujawnić się nawet po 30 latach od momentu kontaktu z pyłem azbestowym.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłowych czynników zawierających azbest, szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (na podst. *Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy; Dz. U. Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.*).

Tabela 1. Wykaz wartości dopuszczalnych stężeń pyłowych czynników zawierających azbest

Lp.	Nazwa i nr CAS ⁴ czynnika szkodliwego dla zdrowia	Najwyższe dopuszczalne stężenia		
		mg/m ³	włókien w cm ³	
1.	Pyły zawierające azbest (jeden lub więcej rodzajów azbestu wymienionych poniżej):			
	Aktynolit [77536-66-4]	Grueneryt (amozyt) [12171-73-5]		
	Antofilit [77536-67-5]	Chryzotyl [12001-29-5]		
	Krokydolit [12001-28-4]	Tremolit [77536-68-6]		
	- pył całkowity ¹	0,5	-	
	- włókna respirabilne ³	-	0,1	
2.	Pyły talku i talku zawierającego włókna mineralne (w tym azbest): [14807-96-6]			
	a) talk zawierający włókna mineralne (w tym azbest):			
	- pył całkowity ¹	1	-	
	- włókna respirabilne ³	-	0,5	

¹ Pył całkowity – zbiór wszystkich cząstek otoczonych powietrzem w określonej objętości powietrza

² Pył respirabilny – zbiór cząstek przechodzących przez selektor wstępny o charakterystyce przepuszczalności wg wymiarów cząstek opisanej logarytmicznie – normalną funkcją prawdopodobieństwa ze średnią wartością średnicy aerodynamicznej $3,5 \pm 0,3 \mu\text{m}$ i z geometrycznym odchyleniem standardowym $1,5 \pm 0,1$.

³ Włókna respirabilne - włókna o długości powyżej $5 \mu\text{m}$ o maksymalnej średnicy poniżej $3 \mu\text{m}$ i o stosunku długości do średnicy > 3 .

⁴ CAS (Chemical Abstracts Service Registry Number) jest oznaczeniem numerycznym substancji pozwalającym jednoznacznie zidentyfikować substancję chemiczną.

5.4 Wykaz kodów odpadów obejmujących materiały zawierające azbest

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie katalogu odpadów z dnia 27 września 2001* wśród odpadów zawierających azbest na terenie gminy mogą wystąpić następujące rodzaje odpadów o kodach:

- 15 02 02 Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi
- 17 01 06 Zmieszane lub wysegregowane odpady betonu, gruzu ceglanego zawierające substancje niebezpieczne,
- 17 06 01 Materiały izolacyjne zawierające azbest,
- 17 06 03 Inne materiały izolacyjne zawierające substancje niebezpieczne,
- 17 06 04 Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03,
- 17 06 05 Materiały konstrukcyjne zawierające azbest,
- 17 09 03 Inne odpady z budowy, remontów i demontażu zawierające substancje niebezpieczne.

6 CHARAKTERYSTYKA GMINY PUSZCZA MARIAŃSKA

Gmina Puszcza Mariańska jest jedną z 229 gmin wiejskich należących administracyjnie do województwa mazowieckiego oraz jedną z 3 gmin wiejskich należących do powiatu żyrardowskiego. Jest to miejscowość położona nad rzeką Korabiewką (dopływ Rawki), granicząca od północy z gminą Wiskitki, od zachodu z gminą Skierniewice, od północnego zachodu z gminą Bolimów, od południa z gminą Kowiesy, północnego wschodu z gminą Radziejowice a od południowego wschodu z gminą Mszczonów.

Obszar Gminy Puszcza Mariańska zajmuje powierzchnię 143 km², którą zamieszkuje 8487 mieszkańców (*GUS 2010*). Administracyjnie Gmina Puszcza Mariańska składa się z 24 sołectw i 46 miejscowości. Największą powierzchnię terenu gminy zajmują użytki rolne - 62,1%, grunty leśne stanowią 33,9% a grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują 3,2%.

Urbanistycznie układ osadniczy na terenie gminy koncentruje się wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Obszar Gminy Puszcza Mariańska posiada dogodne powiązania komunikacyjne (kolejowe i drogowe). Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne linii kolejowych Warszawa –Wiedeń oraz Skierniewice – Łuków oraz dróg wojewódzkich - nr 719 Grodzisk Mazowiecki - Żyrardów – Kamion i nr 70 Skierniewice - Huta Zawadzka. Droga Nr 719 stanowi główną oś komunikacyjną gminy i jest odnogą drogi Nr 70. Dodatkowo drożność komunikacyjną gminy na kierunku wschód-zachód zapewniają drogi powiatowe: Puszcza Mariańska - Bartniki - Skierniewice i Puszcza Mariańska - Górki - Mszczonów.

7 INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY PUSZCZA MARIAŃSKA

7.1 Działania związane z procesem inwentaryzacji

Szczegółowa inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Puszcza Mariańska została przeprowadzona przez firmę J.W.W. Triland Sp. z o.o. w okresie maj-czerwiec 2011 roku. Pracownicy biorący udział w inwentaryzacji posiadali imienne upoważnienia do przeprowadzenia inwentaryzacji na terenie Gminy Puszcza Mariańska.

Inwentaryzacja polegała na szczegółowej lustracji budynków znajdujących się przy poszczególnych ulicach na terenie Gminy Puszcza Mariańska z uwzględnieniem podziału na budynki mieszkalne, gospodarcze oraz przedsiębiorstwa.

Ocena ilości azbestu została przeprowadzona w taki sposób, aby umożliwić mieszkańcom współpracę oraz zapoznanie się z działaniami związanymi z azbestem, prowadzonymi przez gminę. Proces ten polegał na rozmowie z właścicielem, podczas której został on poinformowany o inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz o sposobie postępowania z takimi wyrobami, jak również wspólnie określano ilość azbestu znajdującego się na terenie danej nieruchomości, na podstawie której wypełniano kartę oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest.

W przypadku, gdy nie było możliwe przeprowadzenie rozmowy z właścicielem nieruchomości, pracownicy firmy J.W.W. Triland Sp. z o.o. samodzielnie określali ilość wyrobów zawierających azbest, znajdujących się zarówno na dachach budynków, jak również zdjętych płyt składowanych na terenie danej nieruchomości.

Podczas inwentaryzacji wyrobów azbestowych na terenie Gminy Puszcza Mariańska, dla każdej nieruchomości, dla której stwierdzono występowanie azbestu, wypełniono arkusz „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” – w dwóch egzemplarzach – po jednym dla właściciela i Urzędu Gminy Puszcza Mariańska, stanowiący załącznik do (załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. - Dz. U. 2010 Nr 162, poz. 1089) – załącznik nr 1.

Jednocześnie, wraz z procesem inwentaryzacji azbestu i wyrobów zawierających azbest przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami gminy w postaci ankietyzacji, zgodnie z *Ustawą o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 (Dz. U. Nr 199, poz. 1227)* - wzór ankiety - załącznik nr 2.

Podczas procesu inwentaryzacji rozesłano drogą pocztową zapytania dotyczące zastosowania wyrobów zawierających azbest na terenie nieruchomości zarządzanych przez spółdzielnie oraz wspólnoty mieszkaniowe, zlokalizowane na terenie Gminy Puszcza Mariańska – załącznik nr 3.

Dane zebrane podczas inwentaryzacji zostaną zamieszczone w „Bazie wyrobów i odpadów zawierających azbest”. Niniejsza baza jest narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest z terenu całego kraju.

Inwentaryzacja przeprowadzona na terenie Gminy Puszcza Mariańska przez firmę J.W.W. Triland Sp. z o.o. mogła nie objąć budynków położonych w głębi posesji, zasłoniętych drzewami lub krzewami, budynków w drugiej linii zabudowy lub wysokich (powyżej 2 kondygnacji) budynków o stosunkowo niewielkim kącie nachylenia połaci dachowych – wówczas z poziomu terenu nie można stwierdzić obecności materiałów zawierających azbest. Inwentaryzacja mogła także nie objąć budynków, dla których materiały zawierające azbest zlokalizowane były na tyłach posesji - uniemożliwiało to stwierdzenie obecności materiałów zawierających azbest z poziomu drogi. Dla wyrobów zawierających

azbest, które nie zostały zinwentaryzowane, a które zostaną zgłoszone do Urzędu Gminy, zostaną wpisane do formularza stanowiącego załącznik nr 4 do niniejszego dokumentu.

7.2 Wyniki przeprowadzonego procesu inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Puszcza Mariańska

Na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie Gminy Puszcza Mariańska, stwierdza się występowanie wyrobów azbestowych głównie w postaci płyt azbestowo – cementowych stosowanych w budownictwie, jako pokrycia dachowe. Na terenie Gminy Puszcza Mariańska nie stwierdza się występowania rur azbestowo-cementowych.

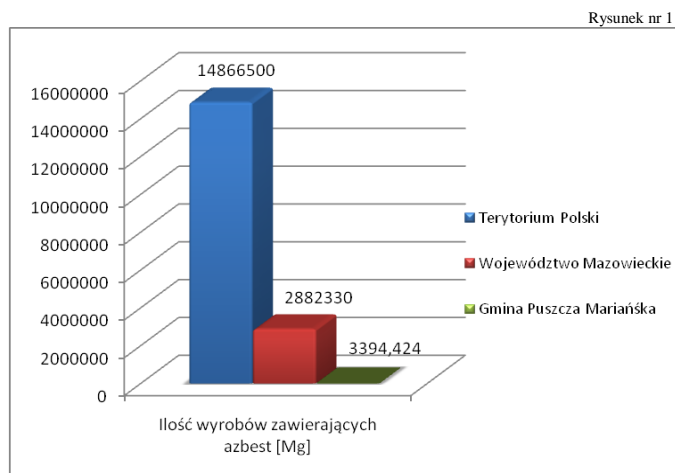
W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdzono, iż na terenie Gminy Puszcza Mariańska całkowita ilość zinwentaryzowanych płyt azbestowo – cementowych płaskich i falistych wynosi **308584m²**:

- 296424m² wśród osób fizycznych,
- 11038m² wśród osób prawnych,
- 32m² należących do MON,
- 50m² należących do PKP,
- 1040m² należących do JST.

Przyjmując, iż średnia waga 1m² płyt azbestowo – cementowych wynosi 11kg (zgodnie z zapisami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terytorium Polski”) oraz znając powierzchnię wyrobów azbestowo - cementowych można oszacować wagę wszystkich zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest:

$$308584\text{m}^2 \times 11\text{kg} = 3394424 \text{ kg} = \underline{\underline{3394,424\text{Mg}}}$$

Poniżej przedstawiono graficznie stosunek ilości płyt azbestowo – cementowych falistych i płaskich zinwentaryzowanych na terenie Gminy Puszcza Mariańska, w porównaniu do ilości płyt azbestowo – cementowych znajdujących się na terenie Województwa Mazowieckiego oraz terytorium Polski.

źródło: Sporządzone na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie Gminy Puszcza Mariańska oraz w oparciu o dane zamieszczone w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”

Niniejszy wykres wskazuje na niewielką ilość azbestu, znajdującą się na terenie Gminy Puszcza Mariańska, w stosunku do zinwentaryzowanych ilości wyrobów zawierających azbest dla Województwa Mazowieckiego oraz terytorium Polski.

Dla zinwentaryzowanych płyt azbestowo – cementowych stanowiących pokrycia dachowe i zdemontowanych płyt, przeprowadzono ocenę ich stanu technicznego oraz możliwości bezpiecznego użytkowania zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. 2010 nr 162 poz. 1089).

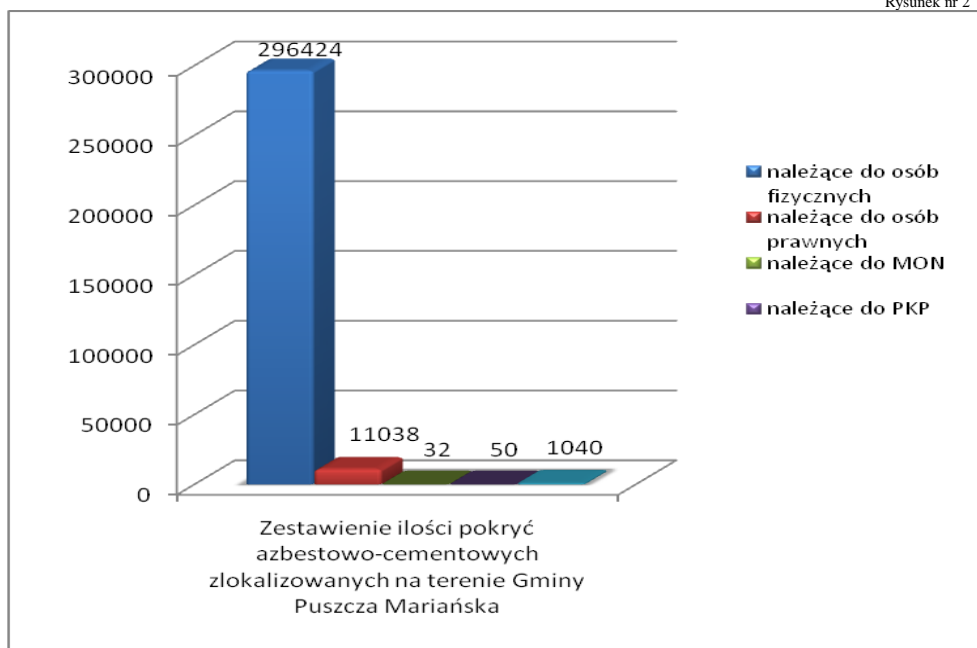
Zgodnie z arkuszem oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, dla wyrobów azbestowych zlokalizowanych na terenie Gminy Puszcza Mariańska, przyznano następujące stopnie:

- stopień II (wymagają ponownej oceny w czasie do 1 roku),
- stopień III (wymagają ponownej oceny w terminie do 5 lat).

Stopień II został przyznany w przypadku bardzo złego stanu technicznego pokryć dachowych i zdemontowanych płyt zawierających azbest.

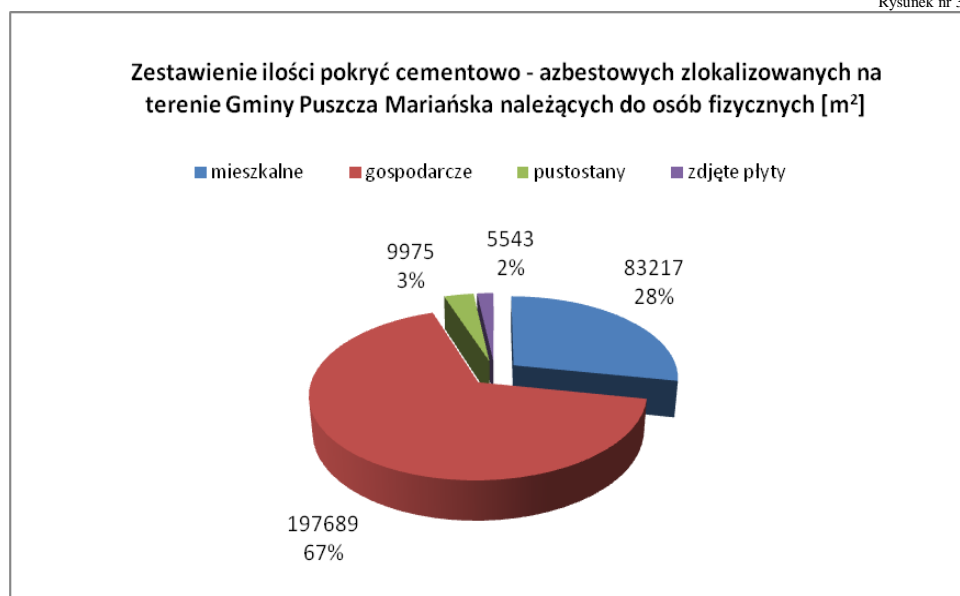
Na podstawie informacji z przeprowadzonej inwentaryzacji dokonano oceny ilościowej pokryć azbestowo – cementowych znajdujących się na terenie gminy. Zestawienie wyników obrazują rysunki nr 2 i 3.

Rysunek nr 2

źródło: Sporządzono na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie Gminy Puszcza Mariańska.

Rysunek nr 3

źródło: Sporządzono na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonej na terenie Gminy Puszcza Mariańska.

Wśród wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych na terenie Gminy Puszcza Mariańska należących do osób fizycznych, największa ilość wyrobów azbestowych (67%) stanowi pokrycia dachowe budynków gospodarczych. Stosunkowo duża ilość wyrobów zawierających azbest jest zastosowana jako pokrycia dachowe budynków mieszkalnych – stanowią one 28% zinwentaryzowanych płyt azbestowo - cementowych.

Pozostała część wyrobów zawierających azbest w postaci płyt azbestowo – cementowych stanowią pokrycia niezamieszkałych budynków (pustostanów) – 3% oraz zdjęte płyty azbestowo – cementowe faliste i płaskie stosowane w budownictwie (2%).

Podczas przeprowadzania procesu inwentaryzacji, w oparciu o rodzaj, ilość oraz okres wykorzystywania, określono stopień pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest, jako stopień II i III, co oznacza, iż ponowna ocena stanu pokryć zawierających azbest, powinna zostać przeprowadzona w okresie do roku – w przypadku przyznanego stopnia II, oraz do 5 lat – w przypadku przyznanego stopnia III.

Spis wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowanych na terenie Gminy Puszcza Mariańska wraz z przyznanym stopniem pilności ich usunięcia oraz z podziałem na osoby fizyczne, osoby prawne, oraz wyroby należące co JST, MON oraz PKP, przygotowany do wprowadzenia do bazy azbestowej, przedstawiono w załączniku nr 5.

Baza azbestowa jest narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest, należących do osób fizycznych.

Z uwagi na fakt, iż największą szkodliwość dla zdrowia mieszkańców stanowią pokrycia azbestowo – cementowe zlokalizowane na budynkach mieszkalnych, zaleca się, aby były one usuwane w pierwszej kolejności. Istotnym jest, aby w pierwszej kolejności zostały także usunięte pokrycia azbestowo – cementowe oraz elewacje budynków o złym stanie technicznym.

7.3 Konsultacje społeczne

Podczas przeprowadzanego procesu inwentaryzacji azbestu, wśród wybranych mieszkańców gminy, przeprowadzono konsultacje społeczne, zgodnie z *Ustawą o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 (Dz. U. Nr 199, poz.1227)*. Celem ankietyzacji była ocena stanu wiedzy mieszkańców na temat zagrożenia zdrowotnego ze strony azbestu oraz prawidłowego postępowania

z materiałami zawierającymi azbest, jak również określenie przybliżonych terminów usunięcia niniejszych wyrobów.

Ankietyzacja wybranych mieszkańców zamieszkujących nieruchomości, na terenie, których stwierdzono występowanie wyrobów zawierających azbest a przyjęty sposób ankietyzacji polegał na krótkiej rozmowie i wypełnieniu ankiety składającej się z trzech pytań. Ankietyzacja była przeprowadzona w sposób anonimowy wśród mieszkańców, którzy dobrowolnie zgodzili się na jej wypełnienie.

Wzór niniejszej ankiety został przedstawiony jako załącznik nr 2.

Ankietyzacja przeprowadzona wśród mieszkańców Gminy Puszcza Mariańska wskazuje na średni poziom wiedzy mieszkańców gminy na temat chorobotwórczości i prawidłowego postępowania z azbestem. Większość ankietowanych mieszkańców posiadała wiedzę na temat szkodliwości azbestu dla zdrowia i środowiska, niemniej nieliczni mieszkańcy posiadali wiedzę na temat prawidłowego sposobu postępowania z azbestem, czyli konieczności wykonania prac związanych z demontażem oraz transportem materiałów zawierających azbest (przez specjalistyczne firmy) oraz o środkach ostrożności, jakie należy podejmować podczas pracy z azbestem (odpowiednia odzież ochronna, zabezpieczenie terenu).

Wypowiedzi mieszkańców Gminy Puszcza Mariańska wskazują, iż znacząca większość mieszkańców nie planuje w najbliższym czasie zastępować azbestowych pokryć dachowych innymi materiałami. Jest to głównie spowodowane dużą średnią ilością wyrobów azbestowych przypadających na gospodarstwo, a co za tym idzie brakiem środków finansowych na ten cel. Część mieszkańców deklarowała chęć skorzystania ze współfinansowania przez gminę zmiany azbestowych pokryć dachowych.

7.4 Przewidywania dotyczące ilości powstających odpadów zawierających azbest w wyniku usuwania niniejszych wyrobów z terenu Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032

Od roku 2011 Gmina Puszcza Mariańska przystępuje do realizacji gminnego programu usuwania azbestu, jakim jest „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032”, którego obowiązek przygotowania i

przestrzegania wynika z zapisów krajowych planów usuwania azbestu – „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. W związku z realizacją zapisów zawartych w niniejszych Programach, Gmina Puszcza Mariańska, podejmuje się zadania usuwania pokryć azbestowo – cementowych, które zostały zinwentaryzowane na jej terenie.

Na podstawie danych zebranych podczas procesu inwentaryzacji, jak również w oparciu o wyliczenia przedstawione w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” oraz na podstawie danych zawartych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, sporządzono szacunki dotyczące ilości odpadów zawierających azbest, jakie powstaną na terenie gminy w latach 2011 - 2032.

Tabela 2. Szacunkowe zestawienie ilości usuwanego azbestu na lata 2011-2032

Przedziały czasowe	Zakładana ilość powstających odpadów zawierających azbest w Mg
2011-2015	950,439 (28%)
2016-2022	1188,048 (35%)
2023-2032	1255,937 (37%)

Opracowanie na podstawie „Programu usuwania azbestu i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” oraz danych pochodzących z procesu inwentaryzacji.

Dotychczasowe wyniki dotyczące ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest przedstawione w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, wskazują na niezadawalające tempo usuwania tych wyrobów. W latach 2002-2008 usunięto zaledwie 1 mln Mg, w związku z czym 14,5 mln Mg wyrobów zawierających azbest pozostaje do usunięcia w latach 2009-2032.

Szacuje się, iż w pierwszej kolejności będą usuwane pokrycia dachowe uszkodzone, stanowiące bezpośrednie zagrożenia dla zdrowia mieszkańców. Stan pokryć dachowych będzie określany na podstawie przeprowadzanych przeglądów technicznych, do których przeprowadzenia są zobligowani ich właściciele. Coroczne informacje na temat stanu technicznego pokryć dachowych będą wpływały do Urzędu Gminy, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń,

w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest z dnia 13 grudnia 2010 r. (Dz. U. 2011 nr 8, poz. 31), do dnia 31 stycznia każdego roku.

Celem gminy jest zachęcanie mieszkańców i właścicieli budynków pokrytych płytami azbestowo – cementowymi do usuwania wyrobów zawierających azbest, w taki sposób, aby ilość pokryć dachowych i elewacyjnych podlegających demontażowi, transportowi i składowaniu, systematycznie i corocznie ulegała zwiększeniu.

Gmina Puszcza Mariańska zakłada całkowite usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do roku 2032.

8 FINANSOWANIE

8.1 Szacunkowy koszt usunięcia materiałów zawierających azbest w postaci płyt azbestowo – cementowych falistych i płaskich z terenu Gminy Puszcza Mariańska

Koszty związane z usunięciem, transportem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest w postaci płyt azbestowo - cementowych falistych i płaskich, w zależności od firm, które prowadzą działalność w tym obszarze, wahają się w granicach 10-30 zł/m² netto (+ 8% VAT), czyli średnio 20 zł/m² netto. Koszt ten rozkłada się następująco (dla 20 zł/m²):

- ✓ cena demontażu, zapakowania płyt: **6 zł/m²**
- ✓ transport: **9 zł/m²**
- ✓ unieszkodliwianie na składowisku: **5 zł/m²**

Na podstawie tych danych, sporządzono szacunkową analizę kosztów usunięcia należących zarówno do osób fizycznych, jak i osób prawnych oraz należących do PKP, MON i JST wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Puszcza Mariańska, których łączna ilość wynosi **308584m²**:

1. Wariant najtańszy – dla 10 zł/m ² netto	~ 3.085.840,00 zł
2. Wariant średni – dla 20 zł/m ² netto	~ 6.171.680,00 zł
3. Wariant najdroższy – dla 30 zł/m ² netto	~ 9.257.520,00 zł

Różnice w kwotach zależą od stawek, jakie oferują specjalistyczne firmy zajmujące się demontażem i transportem materiałów zawierających azbest. Stawki oferowane przez firmy zależą od ilości azbestu, jaki jest usuwany (przy unieszkodliwianiu większej ilości azbestu możliwa jest negocjacja kosztów), jak również od wysokości budynku, gdyż przy wysokiej zabudowie koszt ten może być zwiększony o rozstawienie rusztowania. Niniejsza kwota zależy także od kwoty wynegocjowanej przez specjalistyczne firmy ze składowiskami niniejszych odpadów.

Podane powyżej ceny nie odbiegają od średnich krajowych i kształtują się na podobnym poziomie w innych gminach na terenie kraju.

8.2 Istniejące formy finansowania

Na podstawie zapisów zawartych w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terytorium Polski” oraz w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, kosztami demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu są obciążeni ich właściciele.

Działania polegające na demontażu i transporcie wyrobów zawierających azbest mogą być przeprowadzane wyłącznie przez osoby i firmy posiadające odpowiednie przeszkolenie w tym zakresie.

W celu usprawnienia sposobu usuwania wyrobów zawierających azbest należy rozważyć możliwości korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania, które można podzielić na trzy grupy 1) publiczne – np. pochodzące z budżetu państwa, miasta lub gminy, jak również pozabudżetowych instytucji publicznych, 2) prywatne – np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych, 3) prywatno-publiczne – np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

W Polsce występują następujące formy finansowania inwestycji w zakresie usuwania azbestu:

- środki własne jednostek samorządowych,
- środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki,
- środki funduszy ochrony środowiska,
- środki pomocowe Unii Europejskiej – w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych,
- kredyty komercyjne lub kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – Bank Ochrony Środowiska S.A.,
- fundusze własne właścicieli obiektów budowlanych,
- środki własne inwestorów prywatnych.

Pozyskiwanie środków finansowych z Unii Europejskiej na realizację przedsięwzięć z zakresu gospodarki odpadami, w tym odpadami zawierającymi azbest na terenie Gminy Puszcza Mariańska jest możliwe w ramach Regionalnego Programu Województwa Mazowieckiego (działanie 4.2. Ochrona powierzchni ziemi). Formą wsparcia jest pomoc bezzwrotna (dotacja), która będzie przekazywana beneficjentom w formie zaliczek lub refundacji wydatków.

Celem niniejszego działania jest kompleksowe oczyszczenie terenu z odpadów zawierających azbest, a także usuwanie azbestu z budynków administracji publicznej wraz z zapewnieniem bezpiecznego unieszkodliwiania odpadów azbestowych oraz budową składowisk odpadów niebezpiecznych.

Beneficjentami w ramach działania 4.2 mogą być:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną,
- podmioty działające w oparciu o zapisy ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym,
- podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jst, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd,
- podmioty wybrane w drodze zamówienia publicznego.

Istotnym źródłem pozyskiwania przez jednostki samorządu terytorialnego środków finansowych na działania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest są fundusze ochrony środowiska:

1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
2. Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Finansowanie usuwania azbestu z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest możliwe w ramach Priorytet IV Ochrona ziemi – działanie 5. Usuwanie i unieszkodliwianie azbestu.

Beneficjentami w ramach działania 5 mogą być:

- osoby prawne,
- osoby fizyczne,
- jednostki organizacyjne administracji publicznej nieposiadające osobowości prawnej.

W ramach zadań związanych z usuwaniem azbestu dofinansowywane są działania polegające na demontażu, transport i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.

Dofinansowanie przyznawane przez WFOŚiGW stanowią dotacje do 100% kosztów kwalifikowanych. W przypadku wyczerpania puli środków finansowych przeznaczonych na dany rok, istnieje również możliwość uzyskania pożyczki z możliwością umorzenia do 30%.

O dofinansowanie mogą ubiegać się osoby prawne i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (składając wnioski indywidualne) oraz osoby fizyczne i wspólnoty mieszkaniowe (składając wnioski za pośrednictwem gmin).

Aby ubiegać się o dofinansowanie należy wypełnić formularz – Kartę Informacyjną Zadania (KIZ), do 1 czerwca każdego roku, aby otrzymać dofinansowanie na rok następny.

Warunkiem uzyskania finansowania na prace związane z azbestem jest posiadanie rzetelnie wykonanej inwentaryzacji oraz „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest”.

Udzielenie wsparcia jest możliwe po potwierdzeniu złożenia odpadów zawierających azbest na składowisku lub po przetworzeniu w urządzeniach przewoźnych oraz po oczyszczeniu terenu, na którym był prowadzony demontaż wyrobów zawierających azbest lub po rozliczeniu kompleksowej usługi.

Kolejną formą finansowania działań związanych z usuwaniem azbestu są instrumenty oferowane przez Banku Ochrony Środowiska we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Oddziały I, II i III BOŚ w Warszawie współpracują z WFOŚiGW w Warszawie w zakresie preferencyjnego kredytowania inwestycji polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, realizowanych na terenie województwa mazowieckiego.

Podmiotami uprawnionymi są klienci indywidualni, klienci korporacyjni oraz jednostki samorządu terytorialnego. Przedmiotem kredytowania są działania polegające na usuwaniu (demontażu i transporcie) oraz unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest.

Istnieje również możliwość pozyskiwania środków finansowych na usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych w ramach projektów i programów nie kierowanych bezpośrednio do użytkowników wyrobów azbestowych - są to projekty związane z gospodarką odpadami, termomodernizacją obiektów budowlanych, remontami i przebudowami obiektów związanych z produkcją rolną czy przebudową budynków na cele mieszkaniowe.

- Finansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków jednorodzinnych i gospodarskich oraz odpadów z terenu nieruchomości

Ze względu na niezadowalające tempo usuwania wyrobów zawierających azbest w latach 2002-2009, w przyjętym 14 lipca 2009 roku „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” na jednostki samorządu terytorialnego zostało naniesione zadanie zwiększenia wsparcia mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania.

Zadanie to ma zostać zrealizowane poprzez zapewnienie wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy na składowiska odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym oraz całkowite lub znaczne poniesienie kosztów transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, w takim stopniu, aby udział środków właścicieli nieruchomości był niewielki, z uwagi na fakt, iż ponoszą oni koszty nowego pokrycia dachowego.

- Finansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych oraz odpadów z terenu nieruchomości

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” wskazuje, iż do obowiązków jednostek samorządu terytorialnego należy koordynacja wsparcia finansowego usuwania wyrobów zawierających azbest z dużych obiektów budowlanych.

Wsparcie z funduszy ochrony środowiska powinno być przeznaczone na dofinansowanie usługi polegającej na bezpiecznym usuwaniu wyrobów zawierających azbest, w tym kosztów demontażu, transportu i złożenia odpadów zawierających azbest na właściwym składowisku.

Do obowiązków gminy należy zorganizowanie akcji demontażu, oczyszczenia nieruchomości i wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym oraz aktualizacja gminnych programów usuwania wyrobów zawierających azbest.

8.3 Finansowanie działań związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Puszcza Mariańska

Dotychczas Gmina Puszcza Mariańska nie współfinansowała działań związanych z usuwaniem azbestu. Z chwilą uchwalenia niniejszego Programu, gmina przystąpi do dofinansowania niniejszych działań wg wybranych wariantów przedstawionych poniżej.

Wariant I

Gmina Puszcza Mariańska będzie współfinansować ze środków własnych działania dotyczące demontażu i transportu materiałów zawierających azbest, dokonywanych przez wyspecjalizowane firmy, jak również unieszkodliwianie azbestu na składowiskach przeznaczonych do tego celu. Środki własne, które gmina przeznaczy na dofinansowanie mogą pochodzić z rezerw zaplanowanych na dany rok lub mogą zostać pozyskane, jako fundusze, którymi dotychczas dysponowała gmina w ramach Powiatowych i Gminnych

Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a które zgodnie z kierunkiem prowadzonych zmian legislacyjnych, zostały zlikwidowane.

Niniejsza forma dofinansowania będzie polegała na wyznaczeniu kwoty, która będzie stanowiła dofinansowanie do demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania 1m² pokryć dachowych zawierających azbest. Wysokość dofinansowania, powinna być określana w uchwale Rady Gminy, dotyczącej współfinansowania działań związanych z azbestem, a jej wysokość powinna uwzględniać możliwości finansowe gminy oraz powinna stanowić znaczącą część kosztów demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, w taki sposób, aby możliwie w największym stopniu dopomóc mieszkańcom.

Niniejszy wariant dofinansowania może wyglądać w następujący sposób:

- gmina współfinansuje koszty demontażu, transportu i unieszkodliwiania w kwocie 15 zł/m² do kwoty brutto;
- kwota przyznawana przez gminę na realizację jednego wniosku (jedną nieruchomość) wynosi nie więcej niż 3000 zł;
- pomoc finansowa dla działań polegających na demontażu, transporcie i unieszkodliwianiu wyrobów azbestowych dotyczyć będzie właścicieli i zarządców zasobów mieszkaniowych nie prowadzących działalności gospodarczej;
- dofinansowanie jest przyznawane zgodnie z kolejnością napływu wniosków;
- w przypadku wyczerpania puli środków zarezerwowanych w celu dofinansowania demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, realizacja wniosków zostaje przesunięta na rok następny.

Przykładowo właściciel nieruchomości posiadający 100m² azbestowego pokrycia dachowego musi ponieść następujące koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem:

$$100\text{m}^2 \times 25 \text{ zł/m}^2 = \mathbf{2500 \text{ zł netto (2700 zł brutto)}}$$

Przy dofinansowaniu przez gminę kosztów związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem w kwocie 15 zł/m², koszty poniesione przez właściciela zostaną rozłożone w następujący sposób:

▪ **demontaż, transport i unieszkodliwianie:**

$100\text{m}^2 \times 25 \text{ zł/m}^2 = \mathbf{2500 \text{ zł netto (2700 zł brutto)}$, z czego gmina poniesie koszty

$100\text{m}^2 \times 15 \text{ zł/m}^2 = \mathbf{1500 \text{ zł netto (1620 zł brutto)}$

W tym wariantcie właściciel zamiast 2700 zł brutto zapłaci 1080 zł brutto, a gmina poniesie koszty w wysokości 1620 zł brutto.

Dodatkowym obciążeniem dla właścicieli nieruchomości będą koszty związane z zakupem nowego pokrycia dachowego.

Wariant II

Gmina Puszcza Mariańska będzie współfinansować działania dotyczące demontażu, transportu i unieszkodliwiania materiałów zawierających azbest, dokonywanych przez wyspecjalizowane firmy, zarówno ze środków własnych, jak również ze środków publicznych i prywatnych tj.:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- środki finansowe z Unii Europejskiej RPO w ramach działania 4.2. Ochrona powierzchni ziemi;
- środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki;
- fundusze własne właścicieli obiektów budowlanych;
- środki własne inwestorów prywatnych;
- kredyty komercyjne lub kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – Bank Ochrony Środowiska S.A.

W ramach współfinansowania działań związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest, w zależności od ilości środków otrzymanych z zewnętrznych źródeł finansowania (gł. WFOŚiGW), jak również uwzględniając możliwości finansowe gminy na finansowanie niniejszych działań ze środków własnych, Rada Gminy przyjmować będzie corocznie uchwały, w których określać będzie kwotę, jaka w danym roku zostanie przeznaczona na realizację działań związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem materiałów zawierających azbest.

Niniejszy wariant dofinansowania może wyglądać w następujący sposób:

- w imieniu osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych, które złożą wnioski o dofinansowanie, gminy uzyska dofinansowanie z zewnętrznych źródeł finansowania w kwocie 15 zł/m² do kwoty brutto;
- gmina współfinansuje ze środków własnych koszty demontażu, transportu i unieszkodliwiania w kwocie 5 zł/m² do kwoty brutto;
- kwota przyznawana przez gminę na realizację jednego wniosku (jedną nieruchomość) wyniesie nie więcej niż 1000zł;
- pomoc finansowa dla działań polegających na demontażu, transporcie i unieszkodliwianiu wyrobów azbestowych dotyczyć będzie właścicieli i zarządców zasobów mieszkaniowych nie prowadzących działalności gospodarczej;
- dofinansowanie jest przyznawane zgodnie z kolejnością napływu wniosków;
- w przypadku wyczerpania puli środków zarezerwowanych w celu dofinansowania demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, realizacja wniosków zostaje przesunięta na rok następny.

Przykładowo właściciel nieruchomości posiadający 100m² azbestowego pokrycia dachowego musi ponieść następujące koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem:

$$100\text{m}^2 \times 25 \text{ zł/m}^2 = \mathbf{2500 \text{ zł netto (2700 zł brutto)}}$$

Przy dofinansowaniu przez gminę ze środków zewnętrznych, kosztów związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem w kwocie 15 zł/m² oraz przy dofinansowaniu przez gminę ze środków własnych w wysokości 5 zł/m² do kwoty brutto, koszty poniesione przez właściciela zostaną rozłożone w następujący sposób:

▪ **demontaż, transport i unieszkodliwianie:**

100m² x 25 zł/m² = **2500 zł netto (2700 zł brutto)**, z czego gmina, ze środków zewnętrznych przekazuje 100m² x 15 zł/m² = **1500 zł netto (1620 zł brutto)** oraz ze środków własnych przeznaczy 100m² x 5 zł/m² = **500 zł netto (540 zł brutto)**

W tym wariantcie właściciel zamiast 2700 zł brutto zapłaci 540 zł brutto, a gmina poniesie koszty w wysokości 1620 zł brutto (ze środków zewnętrznych) oraz 540 zł brutto ze środków własnych.

Dodatkowym obciążeniem dla właścicieli nieruchomości będą koszty związane z zakupem nowego pokrycia dachowego.

Wariant III

Gmina Puszcza Mariańska będzie współfinansować działania dotyczące demontażu, transportu i unieszkodliwiania materiałów zawierających azbest, dokonywanych przez wyspecjalizowane firmy, wyłącznie z pozyskanych z zewnątrz środków publicznych i prywatnych tj.:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- środki finansowe z Unii Europejskiej RPO w ramach działania 4.2. Ochrona powierzchni ziemi;
- środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki;
- fundusze własne właścicieli obiektów budowlanych;
- środki własne inwestorów prywatnych;
- kredyty komercyjne lub kredyty preferencyjne z dopłatami z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – Bank Ochrony Środowiska S.A.

W wariantcie tym gmina pozyska środki finansowe na dofinansowanie działań związanych z demontażem, transportem oraz unieszkodliwianiem azbestu, ze źródeł innych niż własne środki.

W zależności od wybranego źródła finansowania możliwe jest uzyskanie dofinansowania nawet do 100% kosztów kwalifikowanych – w przypadku dotacji przyznawanych przez WFOŚiGW.

Niniejszy wariant dofinansowania może wyglądać w następujący sposób:

- w imieniu osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych, które złożą wnioski o dofinansowanie, gmina uzyska dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych z zewnętrznych źródeł finansowania;
- pomoc finansowa dla działań polegających na demontażu, transporcie i unieszkodliwianiu wyrobów azbestowych dotyczyć będzie właścicieli i zarządców zasobów mieszkaniowych nie prowadzących działalności gospodarczej;
- dofinansowanie jest przyznawane zgodnie z kolejnością napływu wniosków;
- w przypadku wyczerpania puli środków zarezerwowanych w celu dofinansowania demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, realizacja wniosków zostaje przesunięta na rok następny.

Przykładowo właściciel nieruchomości posiadający 100m² azbestowego pokrycia dachowego musi ponieść następujące koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem:

$$100\text{m}^2 \times 25 \text{ zł/m}^2 = \mathbf{2500 \text{ zł netto (2700 zł brutto)}}$$

W niniejszym wariantcie, kwota przyznawanego dofinansowania będzie uzależniona od ilości środków przeznaczonych na ten cel z zewnętrznych źródeł finansowania, na podstawie osobnej analizy poszczególnych wniosków.

Dodatkowym obciążeniem dla właścicieli nieruchomości będą koszty związane z zakupem nowego pokrycia dachowego.

9 POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Gmina Puszcza Mariańska wypracowała rozwiązania wspierające wymianę wyrobów zawierających azbest, w taki sposób aby odbywało się to bezpiecznie oraz w celu uniknąć powstawania dzikich wysypisk, na które trafiałyby usunięte wyroby zawierające

azbest. Zadanie to zostanie osiągnięte poprzez edukację mieszkańców oraz przy współfinansowaniu przez gminę usuwania, transportu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.

W przypadku właścicieli nieruchomości, na terenie których znajdowały się wyroby zawierające azbest, Gmina Puszcza Mariańska do roku 2032 za pośrednictwem specjalistycznych firm posiadających odpowiednie pozwolenia w zakresie gospodarki odpadami azbestowymi, odbierze od osób fizycznych i unieszkodliwi **3260,664Mg (296424m²)** azbestu, zinwentaryzowanego jako pokrycia dachowe oraz zdjęte płyty azbestowo-cementowe.

Proces usuwania wyrobów zawierających azbest w Gminie Puszcza Mariańska odbywać się będzie według przedstawionego poniżej schematu. Celem tego procesu jest ujednolicenie działań na terenie gminy w obszarach: bezpieczeństwa, demontażu, ewidencji, informacji, monitoringu, transportu i składowania wyrobów zawierających azbest.

Prezentowany schemat procesu usuwania azbestu jest czytelnym narzędziem dla realizacji zadań spoczywających na gminie.

9.1 Demontaż

Pierwsza część poniższego schematu zawiera czynności związane z bezpieczeństwem, demontażem i monitoringiem usuwania pokryć dachowych zawierających azbest rozmieszczonych na terenie gminy.

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów zawierających azbest można przystąpić po dokonaniu skutecznego zgłoszenia w organie administracji budowlanej lub uzyskaniu pozwolenia na budowę. Ponadto przedsiębiorca, który będzie prowadził prace zobowiązany jest zgłosić ten fakt do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego oraz Państwowej Inspekcji Pracy. Informacja ta powinna zawierać dane podmiotu realizującego demontaż pokrycia oraz termin realizacji prac.

Prace związane z demontażem powinny być przeprowadzane przez wyspecjalizowane firmy, których wszyscy pracownicy zostali przeszkoleni w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami, a także bezpieczeństwa i higieny niniejszych prac.

Wszelkie szkolenia dotyczące postępowania z odpadami zawierającymi azbest powinny być przeprowadzone zgodnie z przepisami odpowiedniego rozporządzenia Ministra Pracy, przez upoważnioną do takiej działalności instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest zobowiązany jest również do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Wykonawca jest odpowiedzialny za skompletowanie środków ochrony pracowników tj. odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót i oczyszczania terenu po tych robotach. Dodatkowo według obowiązującego prawa od wykonawców prac wymagane jest posiadanie odpowiedniego wyposażenia technicznego.

Podczas prowadzonych prac demontażowych wykonawca prac, polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest zobowiązany jest do:

- ✓ izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon,
- ✓ ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1m przy stosowaniu osłon,
- ✓ umieszczeniu tablic ostrzegawczych o treści:

"Uwaga! Zagrożenie azbestem. Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony."

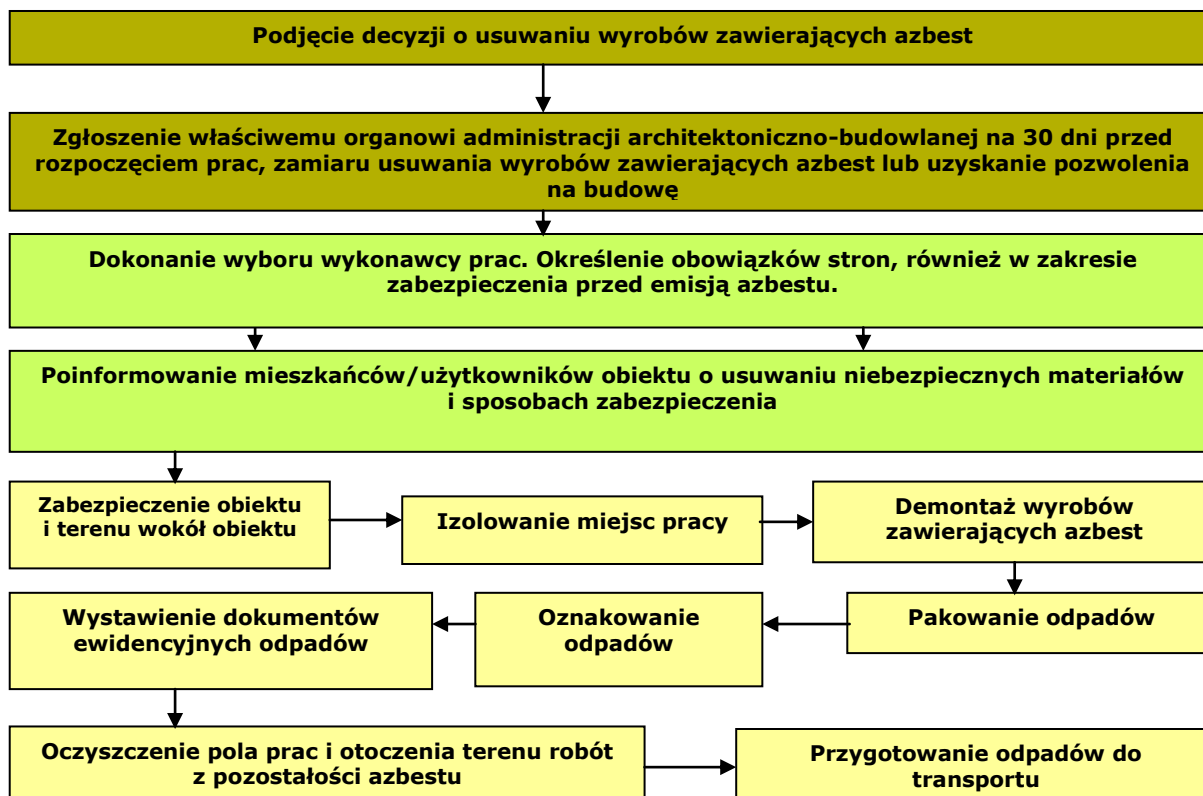
Prace związane z usuwaniem azbestu lub wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować uwalnianie azbestu lub co najmniej zminimalizować pylenie do dopuszczalnych wartości stężeń w powietrzu regulowanych przepisami szczególnymi.

Miejsce i sposób tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy – po ich demontażu a przed transportem na składowisko powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób trzecich.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Poniżej przedstawiono schemat obowiązujący podczas prac demontażowych.

Rysunek 4. Schemat obowiązujący podczas prac demontażowych.

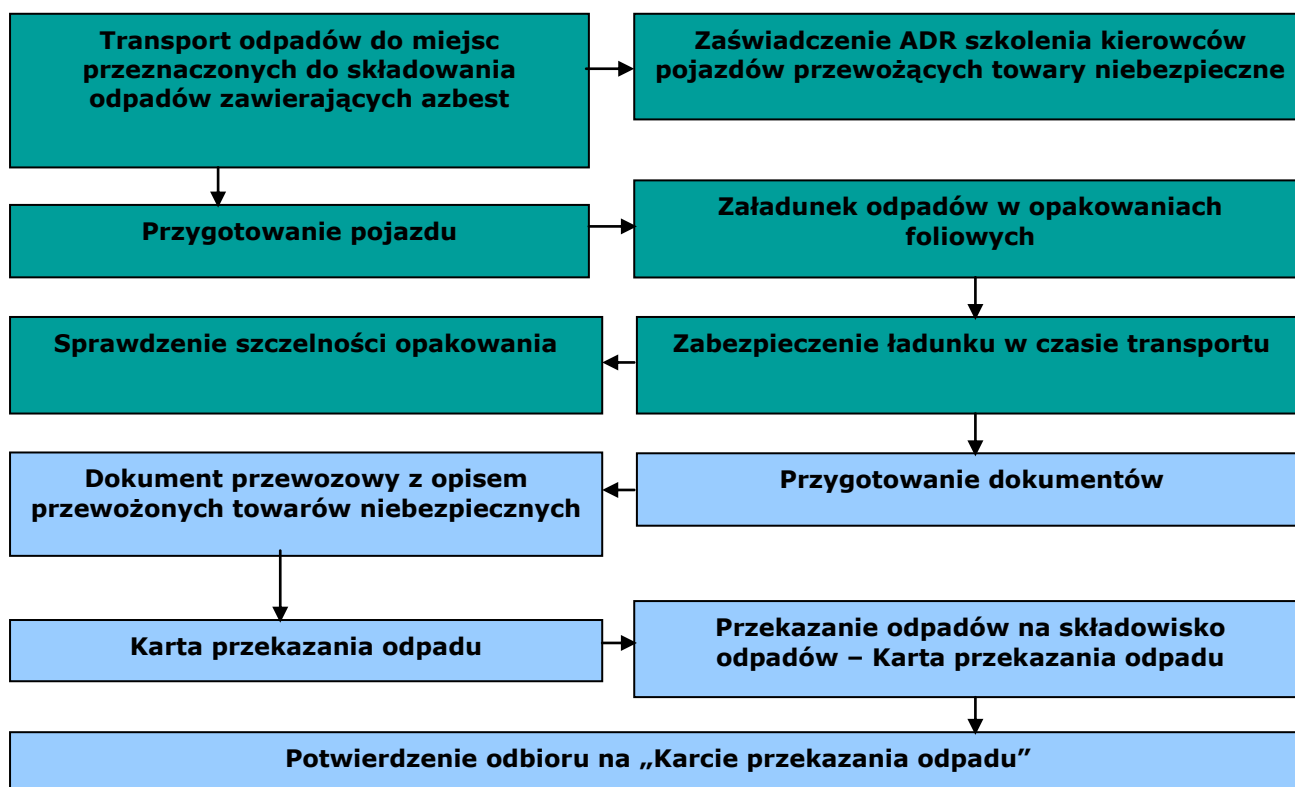
9.2 Transport

Drugą częścią schematu procesu usuwania azbestu jest transport. Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne.

W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem. Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

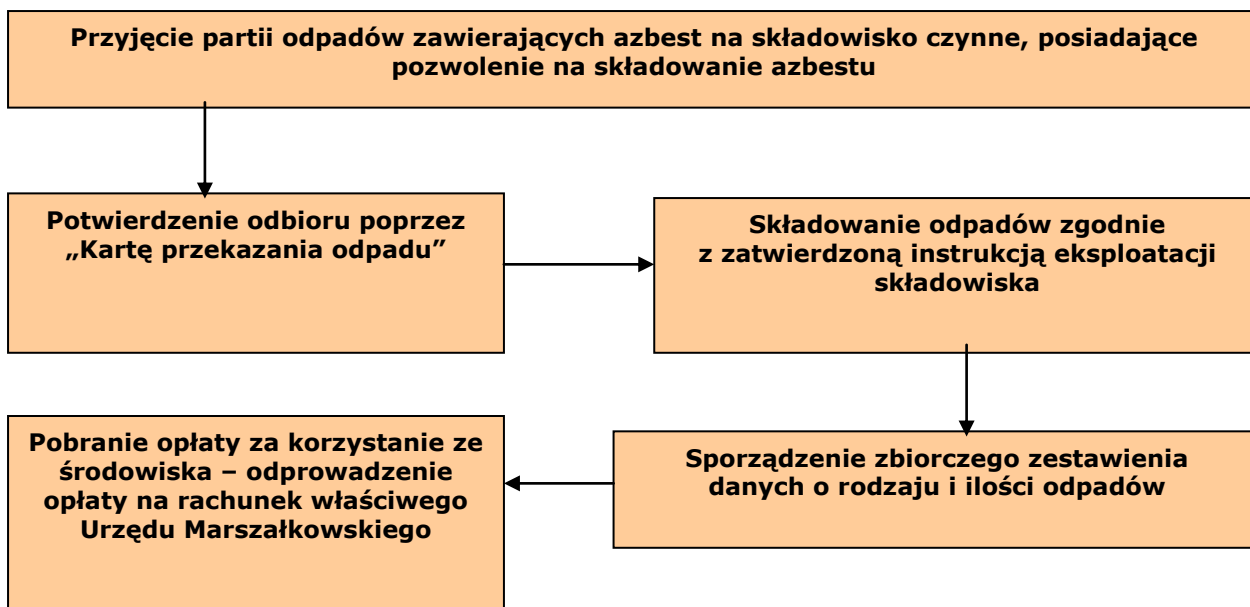

Rysunek 5. Schemat obowiązujący podczas transportów odpadów zawierających azbest.

9.3 Składowanie

Trzecia część schematu to przekazywanie odpadów zawierających azbest osobie zarządzającej składowiskiem. Działania te należy potwierdzić dokumentem - „Kartą przekazania odpadu”. Zarządzający składowiskiem pobiera od posiadacza odpadów zawierających azbest opłatę za korzystanie ze środowiska - składowanie.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, w taki sposób, aby uwzględnione zostało możliwie najwydajniejsze, racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Rysunek 6. Schemat przekazania odpadów zawierających azbest do składowania.

10 WYKAZ FIRM POSIADAJĄCYCH DECYZJE NA ZBIERANIE ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ UPOWAŻNIONYCH DO WYKONYWANIA PRAC DEMONTAŻOWYCH

Zadania dotyczące demontażu, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest mogą być realizowane wyłącznie przez firmy posiadające odpowiednie pozwolenia w niniejszym obszarze prowadzenia działalności tj. posiadające zatwierdzone przez Marszałka Województwa programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi. Dają one gwarancję prowadzenia prac w sposób bezpieczny, bez zagrożenia dla zdrowia mieszkańców i pracowników, jak również gwarancję oczyszczenia terenu z pyłu azbestowego.

Lista podmiotów gospodarczych zajmujących się demontażem i transportem odpadów zawierających azbest, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez Marszałka Województwa Mazowieckiego zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 3. Zestawienie podmiotów gospodarczych posiadających decyzję Marszałka Województwa na prowadzenie działalności w zakresie demontażu i transportu odpadów zawierających azbest

Lp.	Nazwa i adres przedsiębiorcy	Rodzaje wytwarzanych odpadów zawierających azbest		Obszar prowadzonej działalności związanej z wytwarzaniem odpadów
		17 06 01* Materiały izolacyjne zawierające azbest	17 06 05* Materiały konstrukcyjne zawierające azbest	
1.	„METAL-STAL IMPORT-EKSPORT” Sp. z o.o. ul. Doroszewskiego 7/33, 01-318 Warszawa	X	X	cały kraj
2.	„OGAR” Andrzej Ogniewski, ul. Doroszewskiego 7/33, 01-318 Warszawa	X	X	cały kraj
3.	Zakład Usług Produkcji i Handlu „ZUPIH” Jan Górlński ul. Moniuszki 85, 06-200 Maków Mazowiecki	X	X	cały kraj
4.	P.H.U. „US-KOM” Robert Kołodziejski, ul. Żabia 5, 09-500 Gostynin	X	X	cały kraj
5.	„TIP-TOP” Leszek Parol, ul. Kilińskiego 33A, 05-530 Góra Kalwaria	X	X	cały kraj
6.	„OJ-BUD” Jacek Orzech, ul. Krasińskiego 8, 05-120 Legionowo	X	X	cały kraj
7.	Usługi Remontowo-Budowlane „ROB-BUD” Zbigniew Borowski ul. Monte Cassino 4/17 09-410 Płock	X	X	cały kraj
8.	TREE Polska Sp. z o.o. Wola Gołowska, ul. Gościniec 5a, 05-503 Głogów	X	X	cały kraj
9.	Jan Janczewski – Hurtownia Materiałów Budowlanych DACH-BUD Czarna ul. Witosza dz. 140/1, 05-200 Wołomin	X	X	cały kraj
10.	Krzysztof Kamiński Firma Remontowo-Budowlana „AZKEL” Szkołna 31, 08-300 Sokołów Podlaski	X	X	cały kraj
11.	Firma Handlowo-Usługowa „NATEX 2”, Irena Jasińska Trzcinec 45 06-100 Pułtusk	X	X	cały kraj
12.	Przedsiębiorstwo Wywozu Nieczystości Stałych „ALMAX” Sp. z o.o. ul. Wrocławska 3, 26-600 Radom	X	X	województwa: lubelskie, łódzkie, mazowieckie, świętokrzyskie
13.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „BADEX” Krzysztof Kozak, ul. Goszczewicka 19 26-600 Radom	X	X	cały kraj
14.	AND-BUD Andrzej Kulasinski, ul. Błękitna 14, 00-549 07-410 Ostrołęka	X	X	cały kraj
15.	„ANED” Boruch Czesław, ul. Trasa Mazurska 22, 07-420 Kadzidło	X	X	cały kraj
16.	ARCADIS Sp. z o.o., ul. Puławska 182, 02-670 Warszawa	X	X	cały kraj
17.	Bilfinger Berger Budownictwo SA, ul. Domaniewska 50A, 02-672 W-wa	X	X	cały kraj
18.	BIS IZOMAR Sp. z o.o., ul. Augustówka 24, 02-981 Warszawa	X	X	cały kraj
19.	BIS MainServ Sp. z o.o., ul. Augustówka 30, 02-981 Warszawa	X	X	cały kraj
20.	BOJAN ROAD Sp. z o.o., ul. Wolska 84/86_01-141 Warszawa	X	X	cały kraj
21.	BUDIMEX SA, ul. Stawki 40, 01-040 Warszawa	X	X	cały kraj
22.	CONTEC Sp. z o.o., ul. Otołńska 21/212, 09-407 Płock	X	X	cały kraj
23.	„CZARBUD” USŁUGI REMONTOWO BUDOWLANE Stanisławek Cezary, ul. Komandosów 4/228, 26-600 Radom	X	X	cały kraj
24.	ZAKŁAD BLACHARSKO-DEKARSKI Depczyński Alojzy ul. Wspólna 3, Glina, 05-430 Celestynów	X	X	cały kraj
25.	„DROMO” Spółka Jawna Wojciech Pacholczyk, Krzysztof i Jolanta Pragacz, Wał Miedzeszyński 273, 04-866 Warszawa	X	X	cały kraj
26.	Przedsiębiorstwo Montazowo-Budowlane „Ekobud” Korczeni 1c, 07-410 Ostrołęka	X	X	cały kraj
27.	EKOZYSK 1 Sp. z o.o., Nowy Modlin 45, 05-180 Pomiechówek	X	X	cały kraj
28.	PKP ENERGETYKA SA, ul. Hoża 63/67, 00-681 Warszawa	X	X	cały kraj
29.	EUROKOP Sp. z o.o., ul. Potrzebna 48, 02-448 Warszawa	X	X	cały kraj
30.	FHU LECH-MAR Dorota Bałazy, Borawe 118, 07-411 Rzekuń	X	X	cały kraj
31.	„FLOWTEX” Paweł Najduk, Ciółkowo Małe 32, 07-215 Obryte	X	X	cały kraj
32.	„INWESTBUD” Sp. z o.o., ul. Przyczółkowa 124A, 02-968 Warszawa	X	X	cały kraj
33.	Marzena Nowak – pełnomocnik ISOLEA, Avenue des Artisans, 13150 Tarascon, Francja	X	X	cały kraj
34.	SKUP I SPRZEDAŻ ZŁOMU Jan i Barbara Iwańczuk Spółka Cywilna Gliniak 63, 05-300 Mińsk Mazowiecki	X	X	cały kraj
35.	„Kruszer” Sp. z o.o., ul. Instalatorów 3B, 02-237 Warszawa	X	X	cały kraj
36.	P.H.U. „MALINOWSKI” Ireneusz Malinowski Zanęcin-Rudka 2, 05-462 Wiązowna	X	X	cały kraj

37.	Antoni Matlewski „METKOR” Zakład Wykonywania, Oceny i Projektowania Zabezpieczeń Antykorozyjnych A. Matlewski, J. Gawłowski, Mirosław 57, 09-472 Słupno	X	X	cały kraj
38.	MINER-PBG Sp. z o.o., ul. Jagiellońska 76, 03-301 Warszawa	X	X	cały kraj
39.	MOSTOSTAL PŁOCK SA, ul. Targowa 12, 09-400 Płock	X	X	cały kraj
40.	MOSTOSTAL WARSZAWA SA ul. Konstruktorska 11A, 02-673 Warszawa	X	X	cały kraj
41.	Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Mostów Sp. z o.o. ul. Kolejowa 28, 05-300 Mińsk Mazowiecki	X	X	cały kraj
42.	„MEGAKOP” Pilinoga Andrzej, Warszawa, ul. Włodarzewskiej 93	X	X	cały kraj
43.	PRB TERMO-KOR Sp. z o.o. , ul. Zglenickiego 56B, 09-411 Płock	X	X	cały kraj
44.	Przedsiębiorstwo Usługowe ZIELEN Sp. z o.o. ul. Chemików 7, 09-411 Płock	X	X	cały kraj
45.	Pan Piotr Wrutniak Przedsiębiorstwo Usług Technicznych „ALTUS” Piotr Wrutniak, Krzysztof Wrutniak Spółka Cywilna ul. A. Krajowej 2, 09-410 Płock	X	X	cały kraj
46.	„RAMIBUD JR SPÓŁKA Z OGRANICZONA DPOWIEDZIALNOŚCIĄ” Sp. z o.o. ul. Sosabowskiego 3 lok. 36, 03-982 Warszawa	X	X	cały kraj
47.	Ramid Radosław Dec Spółka Jawna, ul. Na Skraju 109 A, 05-090 Raszyn	X	X	cały kraj
48.	REMAR Sp. z o.o., ul. Piękna 24/26, 00-549 Warszawa	X	X	cały kraj
49.	SEGI-AT Sp. z o.o., ul. Baletowa 30, 02-867 Warszawa	X	X	cały kraj
50.	SINTAC-POLSKA j.v. Sp. z o.o. ul. Armii Krajowej 86, 05-075 Warszawa-Wesoła	X	X	cały kraj
51.	SITA PŁOCKA GOSPODARKA KOMUNALNA Sp. z o.o. ul. Przemysłowa 31, 09-400 Płock	X	X	cały kraj
52.	„SPEC-KOP” Roboty Ziemne Specjalistyczne Ryszard Bednarski Góry Małe 2A, 09-522 Dobrzyków	X	X	cały kraj
53.	Andrzej Szymański, ul. Postępu Rolniczego 4/3, 09-100 Płońsk	X	X	cały kraj
54.	TERMOEXPORT Sp. z o.o. , ul. Żurawia 24 m.7, 00-515 Warszawa	X	X	cały kraj
55.	ZUPH-TOM-TRAK Jacek Tomczak, ul. Słowackiego 35 , 09-500 Gostynin	X	X	cały kraj
56.	Pan Piotr Bagiński „TOTALBUD” Sp. z o.o., ul. Taneczna 23/29, 02-829 Warszawa	X	X	cały kraj
57.	„PHU” TOWEMO Monika Szczygieł, ul. Żeromskiego 73K, 04-500 Otwock	X	X	cały kraj
58.	USŁUGI BUDOWLANE Robert Sawicki Płoniawy-Kolonia 20, 06-210 Płoniawy-Bramura	X	X	cały kraj
59.	Ryszard Smółka - Wspólnik Spółki USŁUGI BUDOWLANE SPRZĘTEM CIĘŻKIM Ryszard Smółka, Michał Smółka ul. Niska 29 m. 57, 01-046 Warszawa	X	X	cały kraj
60.	USŁUGI OGÓLNOBUDOWLANE Andrzej Jechna ul. Postępu Rolniczego 4/2, 09-100 Płońsk	X	X	cały kraj
61.	„ZAR-KOP” – ROBOTY ZIEMNE Edward Zaręba Mochowo-Parcele 67, 09-214 Mochowo	X	X	cały kraj
62.	ZARMEN Sp. z o.o., ul. Chłodna 51, 00-867 Warszawa	X	X	cały kraj
63.	Zakład Instalacji Sanitarnych i Elektrycznych „ZIS-1” Spółka Jawna Tadeusz Kludczyński, Roman Chrobociński ul. Graniczna 5, 09-407 Płock	X	X	cały kraj
64.	ABB Spółka z o.o., ul. Żegańska 1, 04-713 Warszawa	X	X	cały kraj
65.	Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe „INTERBUD” ul. Bat. Parasol 6, 09-410 Płock	X	X	cały kraj
66.	Przedsiębiorstwo Budownictwa Komunalnego Spółka z o.o. ul. Mickiewicza 10, Ostrołęka	X	X	cały kraj
67.	Zakład Usługowy Zygmunt Pióro, Łosiewice 80, 07-132 Ostroówek	X	X	cały kraj
68.	KAEFER SA, ul. Postępu 21 B, 02-676 Warszawa	X	X	cały kraj
69.	Pan Jarosław Batory, ul. Nalewki 5 m 88, 00-187 Warszawa	X	X	cały kraj
70.	Pan Sławomir Sulkowski i Sylwester Sulkowski „TRANS-KOP” s.c. Nowa Biała 15, 09-411 Stara Biała	X	X	cały kraj
71.	Firma Handlowo-Usługowa Waldemar Salamon ul. Piaski 4, 05-332 Siennica	X	X	cały kraj
72.	Usługi Budowlane Grabiński Sławomir Kleczkowo, ul. Modrzejewskiej 25, 07-405 Troszyn	X	X	cały kraj
73.	Przedsiębiorstwo Robót Specjalistycznych „DEKAR” s.c., I.Janowski, M. Janowska ul. Zglenickiego 46D, 09-411 Płock,	X	X	cały kraj
74.	ARBUD Krzysztof Kluj ul. Główna 110 – Granica, 05-806 Komorów	X	X	cały kraj
75.	W.GROMEK i SYNOWIE S.C., ul. Trakt Lubelski 194, 04-766 Warszawa	X	X	cały kraj
76.	Mieczysław Kuliś Usługi Ogólnobudowlane, ul. Otok 3A, 07-400 Ostrołęka	X	X	cały kraj

77.	Usługi Blacharsko-Dekarskie Jan Mierzejewski ul. Fabryczna 71 , 07-132 Ostrówek	X	X	cały kraj
78.	Usługi Remontowo-Budowlane „UR-B ” Krzysztof Wysocki ul. Gen. Pułaskiego 2D/4, 06-200 Maków Mazowiecki	X	X	cały kraj
79.	TOM-ETER-MET” Tomasz Soczewiński, Kroczewo 123, 09-142 Załuski	X	X	cały kraj
80.	Stump-Hydrobudowa Sp. z o.o., ul. 29 Listopada 10, 00-465 Warszawa	X	X	cały kraj
81.	STRABAG Sp. z o.o., ul. Parzniewska 10, 05-800 Pruszków	X	X	cały kraj
82.	„SICES MONTAŻ” Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 30, 00-450 Warszawa	X		cały kraj
83.	Firma Remontowo-Budowlana „REM-BUD ” Sławomir Żyśk Zamość ul. Ogrodowa 8 , 07-405 Troszyn	X	X	cały kraj
84.	„PROFIL” Jacek Żurański, Brwilno 9L, gmina Stara Biała, 09-400 Płock	X	X	cały kraj
85.	Polimex-Mostostal S.A., ul. Czackiego 15/17 , 00-950 Warszawa	X	X	cały kraj
86.	PIECE PRZEMYSŁOWE „PIECOBUDOWA-PŁOCK” Sp. z o.o. ul. Dobrzyńska 6 lok. 1, 09-400 Płock	X		cały kraj
87.	P.H.U.P POL-GROM Wiesław Gromek ul. Trakt Lubelski 194, 04-766 Warszawa	X	X	cały kraj
88.	Przedsiębiorstwo Budowlano-Usługowe „CEGŁOWSKI” Sp. z o.o. Rejec Poduchowny 110, 26-613 Radom	X	X	cały kraj
89.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „ARKOMET” Sp. z o.o. ul. Nowowiejska 38 , 06-500 Mława	X	X	cały kraj
90.	NAFTOREMONT Sp. z o.o., ul. Zglenickiego 46 , 09-411 Płock	X	X	cały kraj
91.	MDSG POLSKA Sp. z o.o., ul. Puławska 538, 00-884 Warszawa	X	X	cały kraj
92.	Bohuslav Mrózek, Bystřice nad Olší 1361, 739 95 Bystřice Czechy	X	X	cały kraj
93.	Danuta Abramczyk, Mazowieckie Przedsiębiorstwo Ekologiczne Danuta Abramczyk, ul. Kleczewska 38, 01-826 Warszawa	X	X	cały kraj
94.	Piotr Lechnio Usługi Blacharsko-Dekarskie Zakrzówek 2, 08-430 Żelechów	X	X	cały kraj
95.	„REMONTY BUDOWLANE” Karol Krzemiński ul. Bagienna10, 06-330 Chorzele	X	X	cały kraj
96.	Zakład Remontowo-Budowlany „Klinkier-Bud” Michalik Krzysztof ul. Hanki Sawickiej 21 , 07-200 Wyszaków	X	X	cały kraj
97.	Zakład Usługowo Handlowy Jerzy Kot, ul. Kleeberga 15 , 08-400 Garwolin	X	X	cały kraj
98.	„JAW-TRANS” Paweł Jaworski, Szwelice 58, 06-100 Pułtusk	X	X	cały kraj
99.	„JARSZON” Jarosław Szonfeld Ul. wrzeciono 36 lok. 63, 01-963 Warszawa	X	X	cały kraj
100.	„INWESTBUD HOLDING” Spółka z o.o. Spółka Komandytowa ul. Ogrodowa 46/48, 00-876 Warszawa	X	X	cały kraj
101.	Przedsiębiorstwo Robót Instalacyjnych, Drogowych, Budowlanych „INS-DRO-BUD” Krzysztof Jaczewski, Bednarze 14, 07-120 Korytnica	X	X	cały kraj
102.	HOCHTIEF POLSKA S.A., ul. Elbląska14 , 01-707 Warszawa	X	X	cały kraj
103.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „HATREX” IMPORT-EXPORT Krzysztof Chlewiński Gabin ul. Trakt Kamiński 6a, 09-530 Gąbin	X	X	cały kraj
104.	FEDRO” Sp. z o.o., Osieck ul. Kolejowa 1, 08-445 Osieck	X	X	cały kraj
105.	ERAL Usługi Techniczne Witkowski Albert, ul. Chemików 7, 09-411 Płock	X		cały kraj
106.	Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe EKO-NAFT Grzegorz Kucharski Wólka Niska 42, 09-540 Sanniki	X	X	cały kraj
107.	DEKAR Zakład Remontowo-Budowlany Produkcyjno-Handlowy Andrzej Zimowski, ul. Zuzanny Morawskiej 4 , 06-400 Ciechanów	X	X	cały kraj
108.	DACHY-KACZMAREK” Arkadiusz Kaczmarek ul. Rynek10/14 m 8 , 05-120 Legionowo	X	X	cały kraj
109.	DACHPLUS S.C. S. SZYBILSKI, B. SZYBILSKA ul. Gołuchowska 3 m. 36, 01-485 Warszawa	X	X	cały kraj
110.	Usługi Remontowo-Budowlane „DACH-BOR ” Piotr Boruch ul. Trasa Mazurska 22 , 07-420 Kadzidło	X	X	cały kraj
111.	„BYŚ” Wojciech Byśkiniewicz, ul. Arkuszowa 43, 01-934 Warszawa	X	X	cały kraj
112.	BW-TECH” Beata Wasiak, ul. Szczęsnego 25, 09-410 Płock	X	X	cały kraj
113.	Grzegorz Paweł Puścian Usługi Remontowo-Budowlane „BUD-GRAL” ul. Geodetów 66 lok. 18, 07-200 Wyszaków	X	X	cały kraj
114.	BUDDACHREM Roman Skwiot, ul. Orzeszkowej 18, 05-270 Marki	X	X	cały kraj
115.	GRUPA OBSŁUGI PRZEMYSŁU BETA Sp. z o.o. ul. Bohaterów Westerplatte 9C, 07-410 Ostrołęka	X	X	cały kraj
116.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „BATORY” Sp. z o.o. ul. Stefana Batorego 9 , 05-240 Tuszcz	X	X	cały kraj
117.	„B. HYDROMAX” Sp. z o.o., ul. Parowcowa 53, 02-440 Warszawa	X	X	cały kraj
118.	AVIO-STAR” Grażyna Domańska, ul. Płykowa 1, 03-046 Warszawa	X	X	cały kraj

119.	Astaldi S.p.A Spółka Akcyjna Oddział w Polsce pl. Defilad 1 lok. 939, 00-901 Warszawa	X	X	cały kraj
120.	Zakład Remontowo-Budowlany „AMBROŻY” W. Śliwińska, K. Ambroży Spółka Jawna, ul. Bora Komorowskiego 35 lok. 206, 03-982 Warszawa	X	X	cały kraj
121.	ALGADER HOFMAN” Sp. z o.o., ul. Wólczyńska 133 lok. 11B, 01-919 Warszawa	X	X	cały kraj
122.	Agencja Ochrony Środowiska „EKOPARK” A. Sieńko i P. Stanger Spółka Jawna, ul. Gen. Okulickiego 4, 05-500 Piaseczno	X	X	cały kraj
123.	AG-Complex Sp. z o.o., ul. Marywilska 44, 03-042 Warszawa	X	X	cały kraj
124.	„AGRO-BUD” Sp. z o.o., ul. Targowa 39A, 07-410 Ostrołęka	X	X	cały kraj
125.	„ASZOK” Kadej Andrzej, ul. Młodzieżowa 19/45, 09-100 Płock	X	X	cały kraj
126.	AWAS-Serwis Sp. z o.o., ul. Egejska 1/34, 02-764 Warszawa	X	X	cały kraj
127.	PMS BARTNICKI – Hubert Bartnicki, ul. Jezuicka 4a, 05-230 Kobyłka	X	X	cały kraj
128.	PBM „BUDISPAW” Spółka Jawna M. Czerwiński, M. Dolna-Mróż ul. Biskupia 7, 04-216 Warszawa	X	X	cały kraj
129.	BUD-MAL Sławomir Budka, ul. Chemików 7, 09-411 Płock	X	X	Miasto Płock
130.	BUNTE POLSKA Sp. z o.o., ul. Raduńska 6, 01-681 Warszawa	X	X	cały kraj
131.	HOCHTIEF Facility Management Polska Sp. z o.o. ul. Powsińska 64a, 02-903 Warszawa	X	X	cały kraj
132.	CKTiS Sp. z o.o., ul. Witolda Zglenickiego 42, 09-411 Płock	X	X	cały kraj
133.	DACH-PLAST Kulig Waldemar, ul. Młodzieżowa 45, 09-100 Płońsk	X	X	cały kraj
134.	Przedsiębiorstwo Robót Drogowych DROMOS Sp. z o.o. ul. Przemysłowa 45, 08-410 Wola Rębkowska	X	X	cały kraj
135.	ECO-TEC Maciej Mączyński, ul. Twarda 44/19, 00-831 Warszawa	X	X	cały kraj
136.	EIFFAGE BUDOWNICTWO MITEX S.A. ul. Postępu 5a, 02-676 Warszawa	X	X	cały kraj
137.	EKOIMPEX, ul. J. Montwiłła 12, 05-825 Grodzisk Mazowiecki	X	X	cały kraj
138.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „ENERGO-DREW” Andrzej Karwowski ul. Żwirowa 14b, Chrośla, 05-311 Dębe Wielkie	X	X	cały kraj
139.	Firma Budowlano-Handlowa Łukasz Piwowarczyk Modrzejowice 76, 26-640 Skaryszew	X	X	cały kraj
140.	„HYDROPOL” Sp. z o.o., ul. Targowa 10b, 09-500 Gostynin	X	X	cały kraj
141.	Usługi Budowlano-Ślusarskie Jerzy Mróż, ul. Jana Pawła II 31/33, 09-200 Sierpc	X	X	cały kraj
142.	„KURP-DACH” Sp. z o.o., Kurpie Dworskie 29, 07-405 Troszyn	X	X	cały kraj
143.	MAG&KAR Irmira Sienicka, ul. Weteranów 27, 05-250 Radzymin	X	X	cały kraj
144.	MAG&KAR Zbigniew Swornik ul. Marymoncka 125 lok. 40, 01-946 Warszawa	X	X	cały kraj
145.	MATBUD Wiesław Komor ul. Gen. Józefa Hallera 16/25, 07-410 Ostrołęka	X	X	cały kraj
146.	METEX Sp. z o.o., ul. Doroszewskiego 7/33, 01-318 Warszawa,	X	X	cały kraj
147.	MIWOBUD S.C. Michał Buk, Wojciech Królewski ul. Marszałkowska 9/15 m. 5, 00-626 Warszawa	X	X	cały kraj
148.	Usługi Remontowo-Budowlane Jerzy Napiórkowski ul. Parkowa 8, 07-407 Czerwin	X	X	cały kraj
149.	NORTH DACH Norbert Rogalski, Stara Pecyna 39, 07-210 Długosiodło	X	X	cały kraj
150.	Przedsiębiorstwa Wielobranżowego NORWAG Sp. z o.o. ul. Czeresińska 98 lok. 227, 02-456 Warszawa	X	X	cały kraj
151.	PETRO EnergoRem Sp. z o.o., ul. Chemików 7, 09-411 Płock	X	X	cały kraj
152.	PETRO Kor Sp. z o.o., ul. Chemików 7, 09-411 Płock	X	X	cały kraj
153.	PETRO Mechanika S.A., ul. Chemików 7, 09-411 Płock	X	X	cały kraj
154.	PETRO Remont Sp. z o.o., ul. Chemików 7, 09-411 Płock	X	X	cały kraj
155.	PETRO WodKan Sp. z o.o., ul. Chemików 7, 09-411 Płock	X	X	cały kraj
156.	Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe Kot Andrzej ul. Cicha 10, 08-400 Garwolin	X	X	województwo mazowieckie
157.	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „RAKOCZY” s.c. Jolanta Rakoczy, Marek Józef Rakoczy, Artur Rakoczy, ul. Kilińskiego 29, 07-410 Ostrołęka	X	X	cały kraj
158.	Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane „WIST-BUD” Lewandowski Wiesław Dąbrowska Sabina Spółka Jawna ul. Bielska 1b, 09-412 Proboszczewice Nowe, gmina Stara Biała	X	X	cały kraj
159.	PRESTBUD Arkadiusz Kobrzyński, ul. Witosza 2, 07-410 Ostrołęka,	X	X	cały kraj
160.	Roboty Ogólno-Budowlane Instalacje Elektryczne i Hydrauliczne Henryk Plocharczyk, ul. Szeroka 1, 05-860 Płochocin	X	X	cały kraj
161.	Skanska S.A., ul. Gen. J. Zajęczka 9, 01-518 Warszawa	X	X	cały kraj
162.	STD NASIŁOWSKI Stanisław Nasiłowski ul. Poniatowskiego 63h, 05-220 Zielonka	X	X	cały kraj

163.	Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych TERMOEXPORT Janusz Brzuchalski ul. Żurawia 24 lok. 7, 00-515 Warszawa	X	X	cały kraj
164.	Firma <i>Zdzisław Dawidczyk</i> , ul. Szwoleżerów 120 A, 05-091 Żąbki	X	X	cały kraj
165.	VERONA S.C Jolanta Sosnowska, Agata Kopańska. ul. Bankowa 9, 05-270 Marki	X	X	cały kraj
166.	WARBUD S.A., Al. Jerozolimskie 162A, 02-342 Warszawa	X	X	cały kraj
167.	ZAKŁAD OGÓLNOBUDOWLANY Tadeusz Jastrzębski ul. Jarzębinowa 1, 07-410 Ostrołęka	X	X	cały kraj
168.	Grzegorz Czarnocki Zakład Usług Budowlanych Żabokliki, ul. Korczewska 38, 08-110 Siedlce	X	X	cały kraj
169.	Zakład Usługowo-Handlowo-Transportowy Stanisław Olkowski ul. Polna 60, 06-230 Różan	X	X	cały kraj
170.	TCI Sp. z o.o., Ul. Księżycowa 3, 01-934 Warszawa	X	X	cały kraj
171.	Zbigniew Petrus Usługi Ogólnobudowlane, Ul. Konopnickiej 10, 05-250 Radzymin	X	X	cały kraj
172.	Zakład Remontowo-Budowlany Marian Kozak, ul. Biała 9A m. 1, 26-600 Radom	X	X	cały kraj
173.	Usługi Remontowo-Budowlane Stanisław Sobera, Płudnica 6, 27-100 Ilża	X	X	cały kraj
174.	KRIS-BUD Janasz Krzysztof, Konotopa, ul. Uskok 13, 05-850 Ożarów Mazowiecki	X	X	cały kraj
175.	Przedsiębiorstwo Przerobu Żłomu Metali „SEGROMET” Sp. z o.o. ul. Węgrowska 2, 08-300 Sokołów Podlaski	X	X	cały kraj
176.	KASTA Sp. z o.o., ul. Pilnikowa 2 lok. 1, 05-800 Pruszków	X	X	cały kraj
177.	Usługi Budowlane Marian Biedrzycki, ul. Przytulna 5, 07-415 Olszewo Borki	X	X	cały kraj
178.	KOREN s.c. Krzysztof Kosieradzki, Jan Rędaszka ul. Żegańska 1, 01-864 Warszawa	X	X	województwo mazowieckie
179.	Usługi dekarские – obróbki blacharskie – Michał Waśkiewicz ul. Szkolna 27, 07-402 Lelis	X	X	cały kraj
180.	Michalski Stanisław Zakład Remontowo-Budowlany ul. Andrzeja Struga 76/13, 26-600 Radom	X	X	cały kraj
181.	MAL-BUD-1 Paweł Malinowski, ul. Lazurowa 183/87, 01-479 Warszawa	X	X	cały kraj
182.	Walkiewicz Piotr, ul. Ostrowiecka 3/73, 26-600 Radom	X	X	województwo mazowieckie
183.	Firma Wielobranżowa WOLT CENTER, Grzegorz Lewandowski Nowa Biała 1a, 09-411 Stara Biała	X	X	cały kraj
184.	P. P. H. i U. „ISKRO-BUD” S.C. FAFINSCY, ul. Ziemowita 9, 09-500 Gostynin	X	X	cały kraj
185.	Blacharstwo-budowlane Zdzisław Tubis, Drążdzewo 27, 06-214 Krasnosielc	X	X	cały kraj
186.	BAMIX - Zygmunt Leśniak, ul. Gabriela 4 lok.2, 01-347 Warszawa	X	X	cały kraj
187.	Z. P. U. H. PIOTR SOSNOWSKI, Gorysze 21B, 06-400 Ciechanów	X	X	województwo mazowieckie
188.	P.H.U SYLWER Sylwester Trzos, Czarna Wieś 21B, 26-670 Pionki	X	X	cały kraj
189.	Ekspres-Dach M.Ścibek - Rejmentowski ul. Gorbatowa 12/29, 07-410 Ostrołęka	X	X	cały kraj
190.	Bogusław Gałecki – „GABO”, ul. Bracka 20A, 05-400 Otwock	X	X	cały kraj
191.	EUROINSTAL-BUD Wojciech Onopiak ul. Orłowskiego 41, Warszawa	X	X	cały kraj
192.	ARKAZEN Z. Ciarka, Ul. Czysta 9, 05-816 Michałowice	X	X	cały kraj
193.	„HYDROTEX - Grzegorz Jastrzębski”, Nowa Wieś ul. Brzozowa 75A, 05-806 Komorów	X	X	cały kraj
194.	SWAK-BUD Artur Spaczyński, ul. Leszno 25/11, 96-300 Żyrardów	X	X	cały kraj
195.	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „PIOTR” Piotr Jaczyński ul. Warszawska 38B, 05-084 Leszno	X	X	cały kraj
196.	M-BUD Materiały Budowlane Robert Miazek Janków Nowy 41F, 05-250 Radzymin	X	X	cały kraj
197.	Dymerski Zbigniew Przedsiębiorstwo Remontowo Budowlane DYMERSKI”, Gibalka 4, 07-402 Lelis	X	X	cały kraj
198.	Górzyńscy PUH, Al. Wilanowska 7b/27, 02-765 Warszawa	X	X	cały kraj
199.	Firma Budowlana Wiesław Piela, ul. Kościuszkowców 65, 04-545 Warszawa	X	X	cały kraj
200.	Przedsiębiorstwo Remontowo Budowlane „ZAWISZA” Jerzy Zawisza ul. Wielkopolska 7, 26-600 Radom	X	X	cały kraj
201.	ADRO S.C. A. Giernatowski J. Giernatowska Ul. Kwiatowa 69, 05-170 Legionowo		X	województwo mazowieckie

202.	MELTOR Przedsiębiorstwo Budowlane, Wierbiłowicz i Wspólnicy ul. Liściasta 11 05-410 Józefów	X	X	cały kraj
203.	STACON TIS DUSZAK Sp. j. ul. Ogrodowa 5, 07-420 Kadzidło	X	X	cały kraj
204.	Mariusz Szmigiel Grabowo ul. Warszawska 7, 07-415 Olszewo-Borki	X	X	woj.: mazowieckie, warmińskie – mazurskie, podlaskie
205.	DELTA Spółka Akcyjna ul. Dzielna 21m 47 , 01-029 Warszawa	X	X	cały kraj
206.	Grzegorz Zakrzewski, Mieczki-Abramy 3, 07-405 Troszyn	X	X	cały kraj
207.	RAFTER Radosław Kaczmarczyk, Kaszewiec 55, 06-230 Różan	X	X	cały kraj
208.	Zakład Budowlano-Usługowo-Handlowy Jerzy Michalski ul. Curie- Skłodowskiej 17a m. 10, 26-600 Radom	X	X	województwo mazowieckie
209.	Zakład Usługowy Wojciech Bareja, Czerniejew 82, 08-114 Skórzec		X	cały kraj
210.	Przedsiębiorstwo Transportowo-Usługowe „DAL-KOP” Mirosław Dębiec ul. Szeroka 39, 05-075 Warszawa-Wesoła	X	X	cały kraj
211.	Usługi Transportowe-Roboty Ziemne Wojciech Dębski Ul. Janowska 11, 08-110 Siedlce	X	X	cały kraj
212.	PHU Kaz – Bud, S. Kazimierzczuk, Ul. Ostródzka 115, 03-289 Warszawa	X	X	cały kraj
213.	„MIKOŁAJEWSKA – Jolanta Mikołajewska” ul. Zglenickiego 22, 09-411 Płock	X	X	cały kraj
214.	Zakład Remontowo-Budowlany Zbigniew Czapski Mińsk Maz. Ul. Budowlana 22, 05-300 Mińsk Mazowiecki	X	X	województwo mazowieckie
215.	PHU W. Wojciechowski, Ul. Kusocińskiego 14/65, 05-500 Piaseczno	X	X	cały kraj
216.	Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Sp. z o.o. Ul. Chodakowska 100, 03-816 Warszawa	X	X	cały kraj
217.	Zakład Usługowo Handlowy MAŁMAR Małgorzata Strus ul. Sobieskiego 50, 05-070 Sulejówkę	X	X	cały kraj
218.	Firma Remontowa DACHO Jarosław Kujawiak ul. 3 Maja 50 m11, 08-110 Siedlce	X	X	cały kraj
219.	Justyna Deliś PPHU „DACH-LUX” , ul. O. M. Kolbego 54, 96-515 Teresin	X	X	cały kraj
220.	Zakład Budowlano-Remontowy „CZAR-BUD” S.C. ul. Otolińska 21, 09-407 Płock	X	X	cały kraj
221.	MAREK WOSZTYL PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO-USŁUGOWO-HANDLOWE „WOMAX” Ul. Zielna 3/1, 26-600 Radom	X	X	województwo mazowieckie
222.	F. H. U ROBBUD- TRANS Robert Kęпка, Ul. Krzywda 2, 08-450 Łaskarzew	X	X	cały kraj
223.	Usługi Blacharsko-Dekarskie Bożena Kaleta, ul. Halinowska 5a m.1 26-600 Radom		X	cały kraj
224.	Usługowy Zakład Blacharsko-Dekarski Piotr Wójcik ul. Czachowskiego 15 m. 47, 26-600 Radom	X	X	cały kraj
225.	GRUD – TRANS S.C Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Transportowo- Usługowo- Handlowe W i K Grudkowscy ul. Gen. Skokowskiego 6, 96-313 Jaktorów	X	X	cały kraj
226.	Andrzej Rataj RAT-MUR, ul.Brzeska 13/14, Warszawa	X	X	województwo mazowieckie
227.	EWITEX Sp. z o.o. ul. Stawki 1/5, Warszawa	X	X	cały kraj
228.	Usługi Remontowo- Budowlane Jan Lorek, Tczów 88, 26-706 Tczów	X	X	cały kraj
229.	Przedsiębiorstwo Usług Ogólnobudowlanych „DEKAR II”, Chranówek, ul. Jesionowa 2, 06-406 Opinogóra Górna	X	X	cały kraj
230.	AYAS Projekt Konstrukcje Stalowe Sp. z o.o., Ul. Postępu 5a, 02-676 Warszawa	X	X	cały kraj
231.	EKO- WAR Jolanta Glinka, Ul. Wyszyńskiego 5/56, 01-015 Warszawa	X	X	cały kraj
232.	Usługi Drogowo- Rolne Andrzej Karwiński Ul. Ciechanowska 20, 06-500 Mława	X	X	województwo mazowieckie
233.	„BLACHO-DACH IRENEUSZ WRÓBEL” , Grądy Polewne 3, 07-205 Rząśnik	X	X	województwo mazowieckie
234.	Zarządzanie Odpadami Sp. z o.o., Ul. Złota 59, 00-120 Warszawa	X	X	cały kraj
235.	F. P. H. U. KOP- BUD Henryk Gąsiorek, Ul. Spółdzielcza 5a, 07-120 Korytnica	X	X	cały kraj
236.	Isolacje, Blacharstwo, Dekarstwo „BERTEL” Wiesław Bączyk Łaski Włościańskie 7, 07-407 Czerwin	X	X	cały kraj
237.	„HAND DACH” Firma Handlowo – Usługowa Adam Strassenburg ul. Zamknięta 12-16, 96-300 Żyrardów	X	X	województwo mazowieckie
238.	DELTA- PRID Sp. z o.o., Ul. Mazowiecka 9, 06-400 Ciechanów	X	X	cały kraj

239.	Usługi Blacharsko-Dekarskie, Marek Kalinowski, Białasy 28a, 09-200 Sierpc	X	X	cały kraj
240.	Usługi Dekarskie Stanisław Gozdur, Ul. Bąkowa 158, 27-310 Ciepiałów	X	X	cały kraj
241.	Zakład Transportowo-Budowlany Włodzimierz Sulkowski, Siecień 137, gm. Brudzeń Duży	X	X	cały kraj
242.	LUMAR Usługi Ogólnobudowlane i Instalacyjne S.C Ul. Sienkiewicza 11, 09-200 Sierpc	X	X	cały kraj
243.	FHU RENOMA SYSTEM M. Czermiński, Ul. Piastowska 19, 09-200 Sierpc	X	X	cały kraj
244.	NORTH DACH Norbert Rogalski, Stara Pecyna 39, 07-210 Długosiodło	X	X	cały kraj
245.	Usługi Remontowo Budowlane, Andrzej Zezula Ul. Ekologiczna 15/5, 02-798 Warszawa	X	X	cały kraj
246.	EIFFAGE INSTALACJE Techelimp Sp. z o.o., Ul. Postępu 5a, 02-676 Warszawa	X	X	cały kraj
247.	„PBM POLSKI DOM” Sp. z o.o., Ul. Polna 11, 06-500 Mława	X	X	województwo mazowieckie
248.	Marian Kosonóg – FIRMA BUDOWLANA „KOSONÓG” KOSONÓG MARIAN ul. Godowskiej 77D nr lok. 1, 26-600 Radom	X	X	cały kraj

Sporządzone na podstawie danych otrzymanych z Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie (lipiec 2011).

11 WYKAZ SKŁADOWISK PRZYJMUJĄCYCH ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST

Składowanie odpadów azbestowych powinno odbywać się w sposób uniemożliwiający ich negatywne oddziaływanie na środowisko. Na terenie kraju funkcjonuje 27 ogólnodostępnych składowisk przyjmujących odpady azbestowe (1 stycznia 2011) a w najbliższych latach planowane jest otwarcie kolejnych 15 składowisk (źródło: baza azbestowa).

Wg szacunków zamieszczonych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, w latach 2003-2032 na składowiskach zostanie zdeponowanych 15 mln Mg odpadów zawierających azbest. Planowana jest działalność 84 składowisk na odpady zawierające azbest, o powierzchni 1-5ha, zlokalizowanych na terenie całego kraju.

W poniższej tabeli przedstawiono składowiska przyjmujące azbest na terenie całego kraju.

Tabela 4. Zestawienie składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest

WYKAZ SKŁADOWISK PRZYJMUJĄCYCH ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST			
Lp.	Województwo	Gmina	Miejscowość
1.	LUBELSKIE	Chelm	Srebrzyszcze
2.	KUJAWSKO-POMORSKIE	Piotrków Kujawski	Bycz - Teodorowo
3.	KUJAWSKO-POMORSKIE	Pruszcz	Małociechowo
4.	ZACHODNIOPOMORSKIE	Sianów	Sianów
5.	ZACHODNIOPOMORSKIE	Myślibórz	Dalsze

6.	WIELKOPOLSKIE	Konin	Konin
7.	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Tuczepy	Dobrow
8.	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	Elbląg	Elbląg
9.	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	Zalewo	Pótwieś
10.	ŚLĄSKIE	Jastrzębie-Zdrój	Jastrzębie-Zdrój
11.	ŚLĄSKIE	Knurów	Knurów
12.	POMORSKIE	Kwidzyn	Gilwa Mała
13.	POMORSKIE	Słupsk	Bierkowo
14.	PODLASKIE	Miastkowo	Miastkowo
15.	PODKARPACKIE	Pysznica	Pysznica
16.	PODKARPACKIE	Radymno	Młyny
17.	MAZOWIECKIE	Sierpc	Rachocin
18.	MAŁOPOLSKIE	Tarnów	Tarnów
19.	MAŁOPOLSKIE	Bolesław	Ujków Stary
20.	ŁÓDZKIE	Radomsko	Jadwinówka
21.	LUBUSKIE	Gorzów Wielkopolski	Chróścik
22.	LUBELSKIE	Kraśnik	Kraśnik
23.	LUBELSKIE	Kraśnik	Kraśnik
24.	LUBELSKIE	Poniatowa	Poniatowa Wieś
25.	DOLNOŚLĄSKIE	Polkowice	Trzebcz
26.	DOLNOŚLĄSKIE	Trzebnica	Marcinowo
27.	DOLNOŚLĄSKIE	Wałbrzych	Wałbrzych

Na podstawie danych zamieszczonych na stronie Bazy Azbestowej - <http://www.bazaazbestowa.pl/landfill>

Tabela 5. Zestawienie planowanych składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest

WYKAZ PLANOWANYCH SKŁADOWISK PRZYJMUJĄCYCH ODPADY ZAWIERAJĄCE AZBEST			
Lp.	Województwo	Gmina	Miejscowość
1.	ŚLĄSKIE	Świętochłowice	Świętochłowice
2.	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	Bartoszyce	Bartoszyce - Wysieka
3.	ŁÓDZKIE	Radomsko	Radomsko
4.	ŚLĄSKIE	Sosnowiec	Sosnowiec
5.	POMORSKIE	Chojnice	Nowy Dwór
6.	POMORSKIE	Gdańsk	Gdańsk
7.	ZACHODNIOPOMORSKIE	Potczyn-Zdrój	Wardyn Górny
8.	PODLASKIE	Zambrów	Czerwonny Bór
9.	PODLASKIE	Michałow	Michałow
10.	PODLASKIE	Jedwabne	Korytki
11.	PODKARPACKIE	Ostrów	Kozodrza
12.	MAŁOPOLSKIE	Oświęcim	Oświęcim
13.	ŁÓDZKIE	Bielawy	Piaski Bankowe
14.	LUBELSKIE	Puchaczów	Bogdanka
15.	LUBELSKIE	Włodawa	Włodawa

Na podstawie danych zamieszczonych na stronie Bazy Azbestowej - <http://www.bazaazbestowa.pl/landfill>

12 HARMONOGRAM USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH

Na podstawie aktów prawnych regulujących gospodarkę odpadami azbestowymi oraz uwzględniając obowiązki prawne, jakie spoczywają na gminie, przygotowano następujący harmonogram na lata 2011-2032 dla Gminy Puszcza Mariańska.

Tabela 6. Harmonogram rzeczowy na lata 2011 – 2032

Zadanie	Rola Samorządu Gminy	Termin realizacji/ częstotliwość	Szacunkowy koszt
Edukacja mieszkańców gminy na temat szkodliwości azbestu i zasadach usuwania wyrobów zawierających azbest.	Prowadzenie akcji informacyjnej na temat postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, sposobu ich usuwania, wpływu azbestu na organizm ludzki oraz środowisko. Przedstawienie możliwych form finansowania działań związanych z usuwaniem azbestu.	2011-2032 (raz na dwa lata)	- koszt zależny od wybranego sposobu edukacji oraz od firm świadczących usługi szkoleniowe/drukarskie itp. - możliwe jest pozyskanie dofinansowania w formie dotacji do 100% kosztów na realizację akcji edukacyjnych dotyczących azbestu (m.in. z Ministerstwa Gospodarki)
Coroczna aktualizacja danych zebranych podczas inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy oraz przygotowywanie corocznych sprawozdań z realizacji Programu przy uwzględnieniu podanych w Programie wskaźników monitorowania.	Określenie rozmieszczenia i stanu wyrobów zawierających azbest na terenie gminy oraz sporządzanie rocznych informacji w zakresie realizacji zadań Programu na terenie gminy i ich przekazywanie do Marszałka.	2011-2032 (raz w roku)	- przyjęty system monitorowania procesu usuwania azbestu z terenu Gminy Puszcza Mariańska umożliwi bieżącą aktualizację usuniętych oraz pozostałych do usunięcia wyrobów zawierających azbest bez ponoszenia dodatkowych kosztów
Współfinansowanie ze środków własnych lub pozyskiwanie środków z innych źródeł finansowania przedsięwzięć zmierzających do ograniczenia ilości azbestu na terenie gminy.	Współfinansowanie ze środków własnych lub pozyskiwanie przez gminę środków z innych źródeł finansowani na inwestycje związane z usuwaniem płyt azbestowo-cementowych.	2011-2032	- usunięcie wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowanych na terenie gminy - koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Puszcza Mariańska zależy od przyjętego wariantu dofinansowania oraz rodzaju usuwanych wyrobów.

Aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest.	Ścisła współpraca z Wojewodą i nadzorem budowlanym.	2011-2032 (raz w roku)	- przyjęty system monitorowania procesu usuwania azbestu z terenu Gminy Puszcza Mariańska umożliwi bieżącą aktualizację usuniętych oraz pozostałych do usunięcia wyrobów zawierających azbest bez ponoszenia dodatkowych kosztów
--	---	---------------------------	--

Opracowanie na podstawie zbioru ustaw i rozporządzeń dotyczących użytkowania wyrobów zawierających azbest oraz założeń niniejszego Programu.

13 SYSTEM MONITORINGU I OCENY REALIZOWANYCH CELÓW

Organem odpowiedzialnym za monitoring i koordynację realizacji Programu jest Minister Gospodarki, który powołuje:

1. Głównego Koordynatora, jako osobę odpowiedzialną za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw dotyczących uaktualnienia Programów;
2. Radę Programową, która działa, jako organ opiniotwórczo – doradczy Ministra Gospodarki, skupiając przedstawicieli wszystkich istotnych dla realizacji Programów organów, urzędów, instytucji i organizacji.

Wójt Gminy odpowiada za wdrożenie „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032” i jest zobowiązany do opracowania oraz wdrożenia systemu monitoringu.

W „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” monitorowanie procesu usuwania wyrobów zawierających azbest zostało określone, jako jeden z głównych priorytetów. W związku z powyższym, będą kontynuowane prace nad aktualizacją wojewódzkiej bazy danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest (WBDA), jak również planowana jest jej modernizacja w celu wdrożenia Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest (ESIP), który umożliwi:

- ✓ ujednoczenie systemów monitoringu i połączenie ich w jeden wspólnie działający system,

- ✓ prezentację wyników inwentaryzacji ilości i przestrzennego rozmieszczenia azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- ✓ planowanie i wspomaganie logistyki usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- ✓ monitoring procesu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Dodatkowo system ten będzie umożliwiał wprowadzanie i weryfikowanie danych, jak również przetwarzanie i analizę w obrębie bazy danych. Podstawą systemu będzie wykorzystanie ortofotomapy, jako warstwy podkładowej oraz cyfrowej ewidencji gruntów i budynków, dzięki czemu uzyska się odniesienie konkretnych budynków do danych adresowych. System ten zagwarantuje zgodny z kompetencjami przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi szczeblami administracji publicznej.

Monitorowanie realizacji Programu umożliwi ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz w razie potrzeby elastyczne reagowanie na zmiany. System monitoringu oraz działania w ramach nadzoru i kontroli będą źródłem dodatkowych informacji o stanie gospodarki odpadami azbestowymi.

Zredagowane dane z bazy azbestowej stanowią jeden z podstawowych elementów monitoringu realizacji zadań objętych „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski ” oraz „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Interdyscyplinarność Programu powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania będą realizowane na trzech poziomach:

- ✓ Centralnym – Rada Ministrów, Minister Gospodarki i w strukturze ministerstwa Główny Koordynator Programu,
- ✓ Wojewódzkim – samorząd województwa,
- ✓ Lokalnym – samorząd powiatowy i samorząd gminny.

Osobą odpowiedzialną za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw w sprawie wdrażania Programu jest Główny Koordynator.

Nieodzownym elementem wspierającym założenia Programów będzie także współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami naukowymi oraz mediami.

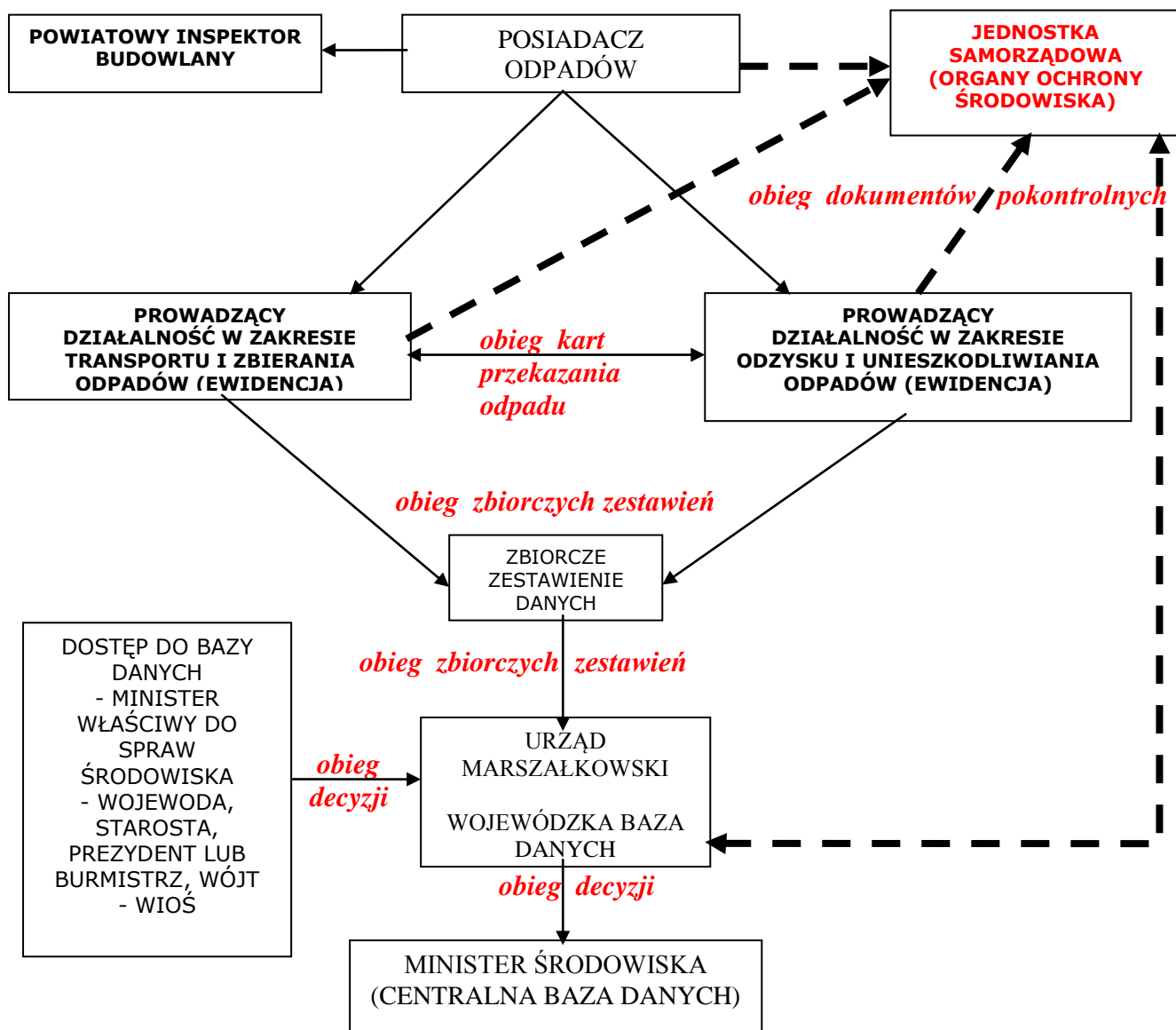
Doskonałym narzędziem monitoringu ilości powstających odpadów azbestowych jest sporządzanie rocznych podsumowań, które należy przygotowywać uwzględniając zaproponowane poniżej wskaźniki monitorowania. W oparciu o ich analizę możliwa będzie ocena efektywności realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032”. Niniejsza lista wskaźników nie jest ostateczna i może ulec rozszerzeniu.

Tabela 7. Wskaźniki monitorowania Programu na terenie Gminy Puszcza Mariańska

Lp.	Wskaźniki efektywności realizacji Programu	Jednostka
1.	Ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.	Mg/rok
2.	Ilość unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.	Mg/rok
3.	Stopień usunięcia wyrobów azbestowych.	%
4.	Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu w danym roku.	%
5.	Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców.	Liczba/opis

Opracowanie na podstawie zbioru ustaw i rozporządzeń dotyczących użytkowania wyrobów zawierających azbest oraz założeń niniejszego Programu.

Dodatkowym narzędziem monitoringu są dokumenty związane z gospodarką odpadami niebezpiecznymi, do jakich zaliczany jest azbest. Do dokumentów tych należą „karty przekazania odpadu”, „karty odbioru odpadu”, na podstawie których sporządza się „zbiorcze zestawienia ilości odpadów”. Dokumenty te są źródłem informacji umożliwiających koordynację procesu usuwania wyrobów zawierających azbest na poziomie lokalnym, wojewódzkim i centralnym. Poniżej przedstawiono schemat obiegu dokumentów związanych z gospodarką odpadami azbestowymi.

Rysunek 7. Schemat obiegu dokumentów związanych z gospodarką odpadami azbestowymi

14 PODSUMOWANIE

Nadrzędnym celem "Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032" jest likwidacja negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko oraz wyeliminowanie ewentualnych szkodliwych skutków zdrowotnych u mieszkańców gminy spowodowanych azbestem. Osiągnięcie tego celu jest związane z bezpiecznym usunięciem wszystkich wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy.

Do dodatkowych korzyści wynikających z wprowadzenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032” należą:

- **korzyści społeczne**
 - * przedłużenie okresu użytkowania obiektów budowlanych oraz uzyskanie lepszych parametrów eksploatacyjnych;
 - * poprawa wyglądu zewnętrznego obiektów budowlanych;
 - * wzrost atrakcyjności agroturystycznej terenów wiejskich;
 - * wzrost atrakcyjności terenów oczyszczonych z azbestu dla inwestorów krajowych i zagranicznych.

- **korzyści ekologiczne**
 - * stopniowe ograniczenie, a następnie całkowita eliminacja narażenia środowiska na azbest.

- **korzyści ekonomiczne**
 - * przyrost wartości nieruchomości;
 - * przyrost wartości gruntów;
 - * poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych;
 - * wzrost inwestycji;

- * wzrost dochodów budżetu państwa z podatku od działalności gospodarczej związanej z usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz zastosowania nowych materiałów;
- * zmniejszenie kosztów leczenia chorób azbestozależnych.

Przewiduje się, że realizacja „Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Gminy Puszcza Mariańska na lata 2011-2032” będzie procesem długofalowym ograniczonym możliwościami finansowymi, zarówno ze strony samorządu jak i mieszkańców.

Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest jest przedsięwzięciem kosztownym, a całkowity koszt usunięcia całkowitej zinwentaryzowanej ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest (należących do osób fizycznych, prywatnych, JST, PKP i MON) z terenu Gminy Puszcza Mariańska szacowany jest na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji na kwotę **6.171.680,00 zł netto**.

Z danych zebranych podczas przeprowadzania konsultacji społecznych wynika, iż większość właścicieli, których domy pokryte są azbestem, nie dysponują funduszami umożliwiającymi przeprowadzenie procesu demontażu, transportu i unieszkodliwiania pokryć azbestowych oraz zakupu nowych pokryć dachowych. W związku z tym zaleca się taki dobór firm prowadzących działalność w zakresie demontażu i transportu, aby koszty związane z ich wynagrodzeniem były możliwie najbardziej zbliżone do wysokości dofinansowania, jakie pozyska gmina. Cel ten można osiągnąć poprzez zawarcie umowy na wyłączność, dzięki czemu możliwe jest negocjowanie cen z wykonawcą prac związanych z demontażem i transportem. Również ceny unieszkodliwiania podlegają negocjacom przy przekazywaniu dużych ilości odpadów zawierających azbest.

Gmina Puszcza Mariańska zakłada usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do roku 2032.

ZAŁĄCZNIKI